БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

45-дахи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

[К]ПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 165 (11763) | 1968 оной июлиин 16, вторник | Сэн 2 мүнгэн

100 ҮДЭРЭЙ—100 КИЛОГРАММ

ХЭЛЭҺЭНДЭЭ ХҮРЭНЭ

Республикын түрүү малшадай [хү]шэЭгээр 100 үдэртэ үхэр бү[х]энэй шэгнүүрые 100 килограм[ма]ар дээшэлүүлхын түлөө мү[ры]сөөндэ орогшод аймагай кол[хоз], совхозуудта үдэр бүри оло[ш]ор байдаг. Жэшээнь, «Зуун [үдэ]ртэ—зуун килограмм» гэһэн [у]риатай Суулгын совхозой [мал]шад мүнөө эршэмтэйгээр тэм[сэ]жэ байна.

[С]оциалис мүрысөөнэй гурим, [э]машуулгын хэмжээнүүдые [сов]хозой дирекци, партком болон [рабо]чком уридшалан хараалаад, [мал]шан бүхэндэ хүргэнхэй. Тэ[рэ]н соонь зунай гурба һарын [ту]ршада мал бүхэнэй шэгнүүр сүүдхэдээ нэгэ килограммаар нэмээлгэжэ шадаһан гүүртэдэ 50 түхэриг мүнгэн шан барюулагда[ха]. Тиихэдэ харууһалжа байһан мал бүхэнэй амидын шэгнүүрые сүүдхэдээ 1000 граммһаа дээшэ гаргажа шадаһан хүндэ ВДНХ ошохо путёвко үгтэхэ, нэрэ, обогынь ажахын Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэхэ гэжэ хараалагдана.

Зунай түрүүшын һара —июниин дүн гаргахадань, совхозой хоёрдохи отделениин адуулагшад Б. Цыренов, Д. Пунцуков, Т. Батуев, тугалшад И. Бухольцев, Ж. Гармаева гэгшэд гараа. Тэдэнэй харууһалдаг малнууд тус бүридөө шэгнүүрээ хоног бүхэндэ дунда зэргээр 1002—1212 граммаар нэмээһэн байгаа. Харин гурбадахи отделениин малшад тэдэнһээ холо гээгдэшоо. Отделениин шахамалнуудай амидын шэгнүүр тус бүридөө дунда зэргээр сүүдхын 974 граммда хүрэһэн байба.

Малшан Т. Батуев түрүүшынгээ жэл энэ ажалдаа хүдэлбэшье, эрхим һайн үрэ дүн харуулна. Энээнһээ урда тээ тэрэ механизатораар ажалладаг байһан. Хаанашье, ямаршье ажалда урагшаа тэгүүлжэ, шэнэ онол аргануудые хэрэглэхын хойноһоо саг үргэлжэ эрмэлзэжэ ябадаг нүхэр Батуев малые шахан таргалуулха гэһэн даабари абаад байхадаа, ажалдаа баһал шэнэ арга боломжо бэдэржэ эхилһэн. Эбэртэ бодо малые хадын ойгоор адуулхада туһа болохогүй гээд зарим малшад һанадаг байгаа. Харин Т. Батуев шахамалнуудаа хадыя оройгоор адуулжа захалаа. Үлэрэй аяма халуунда дээрэ газарта һалхитай, һоно батаганаан хомор байна. Тиимэһээ малнууд һайса эдеэлнэ бшуу гэжэ хэлэдэг. Үсэгэлдэрэй механизатор мүнөө 150 толгой хашараг, буруунуудаа үглөөнэй наранаар бэлшээридэ гаргаад, һүниин тэн багта хонолгодонь асардаг. Үһалуури, бэлшээри һайнтай байбал, малнууд зунай сагта хоног бүридэ шэгнүүрээ килограммаар заабол нэмээхэ гэжэ залуу малшан мэдүүлнэ.

Б. ЖАМБАЛОВ.
Мухар-Шэбэр.

ТҮЛЭГ ДУНДАА

[У]лаан-Үдын ноохо угаадаг [фабр]икын хашаагай үүдэндэ то[...]гсатай нооһо ашаһан авто[маши]нанууд хойно хойноһоо һу[ла]н, таһалгаряагүй ерэнэ. Ию[ли]н 4-нэй мэдээгээр фабрикада [...] гаран тонно нооһон асараг[дажа] байха юм. Бэлэдхэлэй пункт[ну]удта республикын колхоз, сов[хоз]уудай 1300 центнер нооһо ту[шаа]ад байна. Тэрэнь байгша [жэлэ]й түрүүшын хахад жэлэй тү[сэбэ]й 120 процент болоно.

[Хэжэ]нгын аймагай колхоз, сов[хоз]уд 550 центнер эрхим ша[нарта]й нооһо тушаажа, хахад [жэлэ]й тусэб холо үлүүлээ. [Ү]үрэйхид хахад жэлэйнгээ [тусэб]өө гадуур 240 центнер [...] тушаанхай. Эдэ үдэрнүүдтэ [респу]бликын малшад хониной [нооһ]о хайшалха, тэрэнииие гү[рэн]дэ тушааха хүдэлмэри эршэм[тэйгэ]эр ябуулна.

[П]равительствын тогтоолой[...] хонидойнгоо нооһо саг [соо]нь хайшалжа, эрхим шанар[тай] нооһо гүрэндэ тушааһан [ажах]ынуудта нэмэлтэ түлбэри [үгтэ]жэ байна. Меринос сатаан [нооһ]ной түлөө гүрэнэй сэнгһээ [дээ]р 12 процент, харин ба[ha?]табар нооһоной түлөө 5-һаа [15] процент хүрэтэр нэмэгдэн тү[лэгд]э. Хэрбээ энэ гуримые са[хижа] байбал, республикымнай кол[хоз], совхозууд энэ жэлдэ милли[он]үүтэй түхэриг нэмэлтэ аба[жа] болоно.

[Бу]ркоопсоюзай бэлэдхэлэй уп[равл]ениин начальнигай орлогшо [нүхэ]р Ш. Г. Гомбоев манда ингэ[жэ х]эдээсэнэ: Зэдын аймагай [Ленин]эй нэрэмжэтэ, «Мир» кол[хоз]уд, Оёорой совхоз, Хоринин ай[магай] Үдын совхоз, Хяагтын ай[мага]й Погранична совхоз нооһо[ной] шанарай түлөө тэмсэнэгүй, [шорон]тэй боротой, холисотой эрээ [ш]ан нооһо тушаана. Энэнь тэ[дэнэй]е нэмэлтэ мүнгэ абалга[һаа]нь һаһаха байна. Энээниие [ана]даа абажа, гансахан лэ һайн [шана]ртай нооһо тушаахын тү[лөө] тэмсэе.

Д. КОЛМАКОВ.

ТҮРҮҮ ЗАГАҺАШАД

Хүбэн сагаан долгид хүмэрин хүүен ерэжэ, хабсагай шулуун эрье мүргэн бутараад, наранай туяаһаа һабагша татан наадана. Дошхорһон далайн эрьедэ загаһа агнадаг Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой загаһашан эхэнэрнүүд, үхибүүд сугларжа, сэнхир огторгойн далайтай ниилэһэн холо руу хаймадан хаража шэмээгүйнүүд зогсоно.

Уданшьегүй нэгэ багахан үхибүүн хонгёо шангаар:

— Би харааб, загаһашад бусажа ябана,— гэжэ баяр баясхалантайгаар хашхарба. Загаһашадай жэжэхэн онгосонууд далайн долгиндо зомгоол мэтээр шэдэгдэбэшье, эрье тээшээ үсэд хурдаар дабшана.

Үхибүүд шаг шууяа табина. Эсэгэнэрэйнгээ агнууриһаа олзотой ерэһэндэ урмашан хүхилдэнэд. Брезент хүүртиг үмдэһэн хүдэр дорюун тэдэнэй эсэгэнэр баян олзоёо тусхай модон хайрсагууд соо хэжэ эрьедэ гаргана...

Тус артелиин загаһашад шэнэ онол арга хэрэглэн, амжалтэ ехэтэйгээр хүдэлмэрилнэ. Л. В. Датхановай, К. М. Кондаковой, Б. Д. Федоровой бригаданууд загаһашадай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана. Һүүлэй үедэ эдэ бригаданууд яһала ехэ омоли гүрэндөө тушаагаа.

Загаһашадай ажал хүнгэн ажал бэшэ. Загаһанай һүрэгэй ябаһан газарые бэдэрэн олохын тула бага бэшэ дүршэл хэрэгтэй. Гүльмэ, губшуураа зүбөөр хэрэглэн, далайһаа олзо ехэтэй бусахын тула эндэхи загаһашад хамаг хүсэ шадалаа гарган ажаллана.

Иигэжэ Карл Марксын нэрэмжэтэ артелиин загаһашад һара, кварталайнгаа түсэбүүдые урагшатайгаар дүүргэжэ шадана. Хахад жэлэйнгээ түсэбһөө гадуур тэдэнэр 58 центнер омоли гүрэндэ тушаажа, үндэр амжалта туйлаба.

Жэшээлхэдэ, Д. Федоровой, И. Кондаковой бригаданууд хахад жэлэйнгээ түсэбые 50 процентээр үлүүлэн дүүргэжэ, бэшэ нүхэдтөө ёһотой жэшээ харуулна. Эдэ үдэрнүүдтэ эндэхи загаһашад туйлаһан амжалтануудаараа һанаагаа амарангүй, табан жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхые оролдон, эбхэрэн долгилһон далайдаа эрэлхэг зоримгойгоор тамаран гарана. Тэдэнэр зориһондоо хүрэхэ даа.

А. АРДАНОВ.

ЭРТЭЭНҺЭЭ БЭЛДЭНЭ

Энэ жэлэй шэнэ ургаса хүряажа абаха, гүрэндөө тушааха харюусалга ехэтэй хүдэлмэри дүтэлжэ байнхай. Түмэр замшад хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдтэй хамта шэнэ ургасын таряа саг болзор соонь шэрэхэ гэжэ эртээнһээ бэлдэжэ эхилээ.

Таряа зөөхэ вагонууд заһабарилагдажа, сэбэрлэгдэжэ байна. Арилгагдаад бэлэн болоһон вагонууд ехэ таряанай шэрэгдэхэ районуудта эльгээгдэхэ юм. Ургаса хуряалгын, гүрэндэ тушаалгын үедэ олон вагонууд хэрэглэгдэхэ болоно.

Мүн промышленна предприятинуудай бүтээн гаргаһан продукци ашажа, иишэ тиишэнь эльгээжэ байхын тула вагонууд олоор хэрэглэгдэнэ. Промышленностиин эрилтэ һаатуулангүйгөөр дүүргэхын хажуугаар олон тоото вагонуудые сүлөөлжэ хүдөө ажахыда үгэхэ хэрэгтэй болоно. Эдэ вагонуудые хаанаһаа абахаб, ажахын гол һалбаринуудай эрилтэ хайшан гэжэ дүүргэхэб?

Түмэр замшад өөһэдынгөө арга боломжо хаража үзөө.

Улаан-Үдын отделениин түмэр замай станцинуудай хори гаран коллективүүд вагонуудай миин байха ушарые зайсуулаад, сүлөө вагонуудтай болобо. Улаан-Үдэ, Барата, Посольская болон бусад станцинуудай хүдэлмэришэд июнь соо һайн үрэ дүн туйлажа шадаа. Улаан-Үдэ станциин коллектив вагонуудта ашаа түргөөр ашажа, буулгажа, тэдэнэй миин байха сагые хахад часаар хорооһон байна. Энээнэй ашаар 300-гаад вагон нэмэлтэ болгон абтаа. Хори гаран коллектив бүхы дээрээ нэмэлтэ 1000 вагонтой боложо шадаа.

М. СОЛОМЕННЫЙ.

АЯНШАЛГАЯА ДҮҮРГЭБЭ

А. Н. Косыгин Москвадаа бусажа ерээ

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин Швецидэ албанай хэрэгээр айлшалһанай һүүлээр Москвадаа бусажа ерэбэ.

Тэрээнтэй суг ябалсаһан Азербайджанай ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Э. Н. Алиханов, Туркмениин ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ М. Гапуров, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй нэгэдэхи орлогшо В. Кузнецов болон бусад А. Н. Косыгинтай сугтаа бусажа ерээ. **(ТАСС).**

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ ДЕЛЕГАЦИ ВАРШАВА ОШОО

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев (делегациин толгойлогшо), КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр Н. В. Подгорный, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Украинын КП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь нүхэр П. Е. Шелест, КПСС-эй ЦК-гай секретарь К. Ф. Катушев гэгшэдһээ бүридэһэн Советскэ Союзай делегаци социалис оронуудай хүтэлбэрилэгшэдэй уулзалгада хабаадалсахын тула июлиин 12-то Москваһаа Варшава ошохоор мордоо.

Советскэ Союзай делегаци июлиин 13-да Варшава ерэбэ.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДАЙ ХҮТЭЛБЭРИЛЭГШЭДЭЙ ВАРШАВАДАХИ УУЛЗАЛГА

ВАРШАВА, июлиин 14. (ТАСС). Польшын хэблэлэй агентство иимэ мэдээсэл дамжуулба:

Болгариин Арадай Республикын, Германиин Демократическа Республикын. Венгриин Арадай Республикын партийно-правительственна делегацинууд социалис оронуудай хүтэлбэрилэгшэдэй уулзалгада хабаадалсахын тула июлиин 14-дэ Варшава ерэбэ. Советскэ Союзай партийно-правительственна делегациин эндэ ерэһэн тухай субботодо мэдээсэгдээ һэн.

Болгариин Коммунис партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь. НРБ-гэй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Тодор Живков, БКП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, секретарь Станко Тодоров. БКП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, секретарь Борис Велчев, БКП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо Пенчо Кубадинский гэгшэд Болгариин Арадай Республикын делегациин бүридэлдэ ороно.

Германиин Социалис Нэгэдэмэл партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Вальтер Ульбрихт, СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ГДР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Вилли Штоф, СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, секретарь Герман Аксен гэгшэд Германиин Демократическа Республикын делегациин бүридэлдэ ороно.

Венгриин Социалис хүдэлмэришэнэй партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Янош Кадар, ВСРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Венгриин Революционно хүдэлмэришэн-таряашанай правительствын Түрүүлэгшэ Ене Фок гэгшэд Венгриин Арадай Республикын делегациин бүридэлдэ ороно.

ПОРП-ын ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Владислав Гомулка, ПОРП-ын ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ПНР-эй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Мариан Спыхальский, ПОРП-ын ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ПНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Юзеф Циранкевич, ПОРП-ын ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, секретарь Зенон Клишко гэгшэд ПНР-эй партийно-правительственна делегациин бүридэлдэ ороно.

Амаралтын үглөөгүүр уулзалга эхилээ.

Индиин Президент Таджикистанда айлшална

ДУШАНБЕ, июлиин 15. (ТАСС). Советскэ Союз соогуур айлшалжа байһан Индиин Президент доктор Закир Хусейн үсэгэлдэр Таджикистанай ниислэл хотодо ерээ.

ПОРП-ын ЦК-гай пленум дээрэ В. Гомулкын хэлэһэн үгэ

ВАРШАВА. (ТАСС). ПОРП-ын ЦК-гай һаяхан боложо дүүрэһэн пленум дээрэ ПОРП-ын ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь В. Гомулкын хэлэһэн үгын тобшо удхые ПАП-ай агентство дамжуулба. ПОРП-ын съездэдэ зорюулһан тезисүүдые тунхаглалга съездын урда тээ парти дотор олониитын дунда үргэнөөр зүбшэн хэлсэхэ арга олгоо гээд Гомулка тэмдэглээ.

Съездын урда тээхи зүбшэн хэлсэлгэ,—гэжэ тэрэ хэлэбэ,—партиин гэшүүн бүхэнэй, партийна организаци бүхэнэй съездын шиидхэбэринүүдтэ, партиин политикые зохёолгодо нүлөөгөө үзүүлжэ шадаха парти доторой демократиие гүйсэд тодорхойлон элирхэйлжэ үгэнэ.

Тезисүүд соо хэлэгдэһэн бүхы зүйлнүүд,—гээд Гомулка үргэлжэлүүлбэ,—бүхы арадта хамаатай. Энэмнай арад зоной ажабайдал һайжаруулха, орон доторoo социализм байгуулха хэрэгые манай партиин бодото дээрэнь бэелүүлжэ байһан хүтэлбэрилхы үүргэһээ эшэ үндэһэтэй.

Арадай нэгэдэмэл фронтын бүридэлдэ ородог бусад партинуудай, ниитын организацинуудай түлөөлэгшэд, ямар нэгэн тодорхой асуудалаар шүүмжэлхы ажаглалта хэһэн, бүтэмжэтэй хараа бодол баримталхые хүсэһэн хүн бүхэн мүн лэ зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадалсажа шадаха.

Үзэл сурталай асуудал пленум дээрэхи зүбшэн хэлсэлгэдэ гол һуури эзэлһэн байна. Эдэ асуудалнууд нэн түрүүндэ тон ехэ анхаралтайгаар зүбшэн хэлсэхэ зүйл болоһон, үгэ хэлээшэ хүнүүд партиин ажал ябуулгын эдэ гол асуудалнуудые зүбөөр ойлгоно гэжэ һананаб гээд Гомулка хэлэбэ.

Польшо доторхи хархис этэгээдүүдэй хараа бодол социализмда, илангаяа Советскэ Союзда харша байһаараа илгарна. Арадай засаг 24 жэлэй хугасаа соо шэнэ ёһо заншал дэлгэрүүлжэ, олон юумэ заһан һайжаруулжа, поляк арадай олонхидыень совет арадта дуратайгаар хүмүүжүүлжэ үрдиһэниинь аргалтагүй. Польшын баруун хилэнүүдые хүбилгаһан ушар эдээндэ ехэхэн нүлөө үзүүлээ. Тиимэһээ бидэ нэн түрүүн Советскэ Союзда үялгатайбди. Арад зон энээниие сэгнэжэ шадахал байха.

Сионизмын асуудал тушаа В. Гомулка иигэжэ хэлэбэ: энэ ушар үзэгдэлые байгша оной мартын 19-дэ Политбюрогой сэгнээшье һаань, зарим газарнуудта бодото дээрээ хүсэд ойлгогдоогүй байна. Олохон ушарта хэтэрүүлэгдэһэн байгаа, тэрэниие эрид буруушааха хэрэгтэй. Сионистнууд гээшэт гэжэ ревизионистнуудые гэмнэһэн ушаршье тохёолдоо.

Сионизмын асуудал яһала элирүүлэгдэһэн байна. Тиин энээнэй урда тээ хэгдэһэндэл адли үргэн тэмсэл саашадаа ябуулһанай хэрэггүй. Дэлхэйн сионизмын бүлэг этэгээдүүд өөһэд тухайгаа ехэ юумэ хэлүүлхые оролдоно. Маанадта убайгүйгөөр добтолно, тушаалтадые һэлгэжэ табиһан ушар бүхэниие тайлбарилхадаа, еврейнүүдые мүрдэһэн ябадал шэнгеэр харуулха гэжэ оролдоно.

Тиимэһээ дэлхэйн сионизмын хорото балмад аашадань харюусахагүй, энээндэ ехэ анхарал хандуулхагүй гэжэ шиидэһэн байнабди. Юундэб гэхэдэ, сионизм бэшэ, харин хархис ревизионис, клерикальна этэгээдүүд гол аюул тохёолдуулна.

Тезисүүд соо хараалагдаһан гол директивэнүүд тушаа үгэ хэлэгшэдэй нэгэн һаналтайгаар хандаһандань сэдьхэлээ ханаһанаа В. Гомулка түгэсхэл доторoo онсолон тэмдэглээ. Иимэ нэгэн һанал бодол,—гэжэ тэрэ хэлэбэ,—Политбюродо бии юм.

Нооһо хайшалалгые шалгахада

«ЯАРААД ДААРАХА»

Эдэ үдэрнүүдтэ Хэжэнгын совхоз хонидойнгоо нооһо хайшалжа дүүргэхээ байна. Теэд «наншалдаанай дүүрэшэһэн хойно нюдаргаа харуулһандал» мүнөө болгоод энээн тухай бэшэһэнэй хэрэг бии гү гэжэ зариман һанажа болохо.

Һайса бодожо үзөөд байхада, тус ажахыда «сагаан алта» хуряалгын дүүрээшье һаа, тэрэнэйнь ямараар үнгэрһэн тухай хэлэнгүй гаража лашье болохогүй байна.

Эгээн түрүүн Хэжэнгын совхоз гүрэндэ нооһо худалдаха түсэбөө юундэ дүүргэжэ шадаагүйб гэжэ харая. Түсэбэй ёһоор хонин бүриһөө 2,5 килограмм нооһо абаа.

Яахадаа иимэ ахир бага нооһон абтаа гээшэб гэһэн асуудал гарана. Нэгэдэхеэр, үбэлдөө, хабартаа үбһэ, тэжээлээр дутажа, хонидынь ехэ туража ондо ороо. Хоёрдохёор, нооһо хайшалалгын хүдэлмэриие хэлэшэгүй муугаар эмхидхээ.

Энэ хэлэгшээ гэршэлхын тула хэдэн жэшээ дурдая. Ахалагша хонишон Я. Гончикдоржиевай отарын хонидой хайшалагдаад байхые харабабди. Тэдэнэй олонхиинь хүзүү, толгой, хүл, сами, һүүлэй хажуугаархи нооһон борбоойлдожо тэрэ зандаа үлэшэнхэй. Хонидой нооһые иигэжэ хайшалжа болохогүй юм гэжэ зорюута харуулха выставкэ эмхидхээ гээшэ гү гэхээр байба. Юушье шадахагүй тулюур хайшалагшадай хиргаһан гэжэ мэдэхээр, нооһыень эреэ маряанаар абаһан. Теэд иимэ юумэнэй боложо байхада, хэншье хараа, обёороогүй гээшэ гү гэжэ гайхахаар. Али хонидой нооһо иимэ хайша хэрэгээр, яяр муугаар хайшалжа, гээлтэ хоролтодо оруулжа байдаг хойрог заншал эндэ юрын ёһо гурим болошоо гээшэ гү гээдшье һанахаар болоно.

Үнэндөө хайшалагша бүхэнэй хиргажа гаргаһан хонидые амяар амяарайнь хаагаад гү, али тусгаар тэмдэглэдэг байгаа һаань, иимэ юумэн тохёолдохогүй һэн. Харин эндэ хайшалагдаһан хонидоо нэгэ хорёо соо суглуулжархихадань, хэнэйшье голодоһо гаргаһан, муугаар хиргаһаниие элирүүлхын аргагүй.

Эндэхи пункт бүхэндэ хонидые муугаар хайшалһанай түлөө ажалай түлбэриие 20 процентээр доошонь оруулха, мүн эрхимээр хайшалаа һаа, хонин бүхэнэй 7 мүнгэ нэмэжэ түлэхэ гэһэн директорэй захиралта үлгөөтэй байна. Теэд голодоһо гаргаһан, нооһо гутааһанай түлөө нэгэшье хүн зэмэдэ ороогүй, хэнэйшье ажалай түлөөһэнһөө дараггдаагүй. Иихэдээ һайн шанартай нооһо абахын түлөө тэмсэнэбди гэжэ хооһон саарһаар халхабша хээд, үнэн дээрээ голодоһо гаргагшадай толгой эльбэжэ байһан хэрэг болоно бэшэ гү?

Эдэ бүгэдэһөө боложо хэды ехэ нооһон хии талаар хосороо, голодоһон, үрилтэ, хоролтодо ороо гээшэб. Энээндэ хэн зэмэтэйб? Совхозой главна зоотехник М. Хантаев эдэ бүгэдые һая хараһан мэтэ: «Зүб лэ даа, ехэл муугаар хайшалагдаһан байна» гэхэһээ бэшэ юумэ хэлэнэгүй.

Иимэ байдал юун дээрэһээ тохёолдооб гэхэдэ, хонидой нооһо хайшалалгын тон харюусалгатай хүдэлмэридэ хаһа сагтань бэлдээгүй хожомдожо эхилээд, яажашье һаань, түргэн дүүргэхэ гээ бшуу. «Түргэн түүхэй» гэдэгнай энэл ха юм. Хайшалагшадаар хэниие табяа гэхэбта? Дайралдаһан лэ шадаха, шадахашьегүй хүнүүдые байлгаа. Малшад, механизаторнууд, багшанар, конторын хүдэлмэрилэгшэдтэ оньһон хайша барюулаа.

Тиигэжэ хонидой нооһо хайшалалгые ёһо тэды эмхидхээд, худхаад, хуймаад дүүргэжэрхихэ гэһэнэйнь хойшолон энэ ха юм. Тэрэнһээнь хэды ехэ мүнгэ зөөри хии талаар хосороо, ашаг олзонь дэмы һалаа гээшэб?

А. КУЗЬМИН,
республикын ветстанциин директор.

А. ДЕРИГЛАЗОВ,
«Правда Бурятии» газетын тусхай корр.

АЛТАШАД

Хада уулын хабшал соогуур харьялан урдажа гараһан Киро горхоной эрьедэ шорой тооһо бурьюулан трактор, машинанууд, дүншэжэ, эршэтэ ажал бусална.

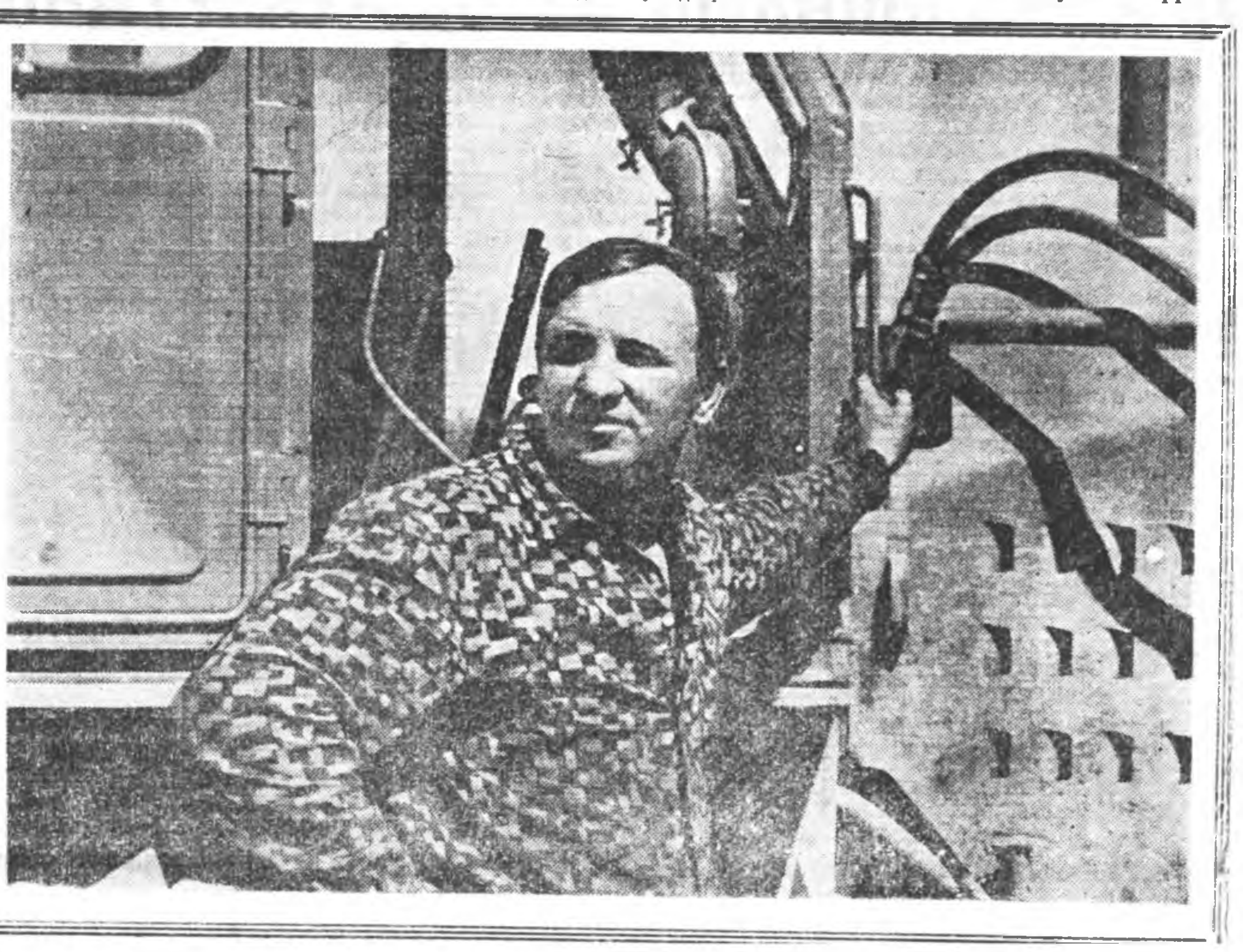
Эндэхи алта малтагшадай артель эрхим ажалаараа Ципиканай приискын коллективүүдэй дунда түрүүлжэ, Совет засагай 50 жэлэй хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй.

Газар малтаха хүндэ ажал сүм оньһожоруулагдаһан. Хүсэтэ трактор, оньһон техникые бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэдэг тула эндэхи хүдэлмэришэд үдэр бүри үндэр амжалта туйлана.

Тиигэжэ түүхэтэ табан жэлые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө мүрысөөндэ оролсоһон тус артелиин коллектив габшагайгаар ажаллажа, үнэтэй металл — алта улам ехээр гүрэндөө тушааха зорилгоёо һайнаар бэелүүлнэ.

Зураг дээрэ: 1. Алта угаадаг участок дээрэ. 2. Түрүү ажалаараа алдаршаһан эрхим бульдозерист Владимир Бобровский.

О. БЕРЕЗКОВОЙ фототекст.
Баунтын аймаг.

ҺАЙН ШАНАРТАЙ, ЭЛБЭГ ТЭЖЭЭЛ МАЛДАА БЭЛЭДХЭЕ

ЖАРГАЛАНТЫНХИД ЖЭШЭЭ ХАРУУЛНА

Шадабаритай бэрхэ луговодуудаараа Буряад орон дотороо суурхаһан Тельманай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд энэ жэлдэ сабшалан дээрээ мүн лэ ехэ хүдэлмэри хэһэн байна. Тэндээ 8940 тонно наг шэбхэ гаргаад, саг соонь жэгдэхэнээр тараажа, 280 гектар үтэгжүүлжэ шадаа.

Һүүлэй жэлнүүдтэ артелиин луговодууд сабшалангаа минеральна үтэгжүүлгэнүүдээр, амнагай үһаар шанаржуулдаг болонхой. Хэрбээ урда жэлнүүдтэ миил туршалгын участогуудта хэрэглэдэг байбал, мүнөө жэл гэрэнииие хэдэн зуун гектарта хэрэглээ. Бүхыдөө 110 тонно минеральна үтэгжүүлгэ тараагдаһан байха юм.

Намагжаһан, хүбхэжэһэн газар борнойлдог, хатуу хүрьһэтэй сабшалангаа шүбгэтэй катогоор элдүүрилдэг болонхой. Энэнь сабшалангай ургасада айхабтар нүлөөтэй байшоо.

Жарганта, Бүхэнэй луговодууд жэл бүри сабшалангаа оролдосотойгоор уһалдаг заншалтай. Байгша ондо энэ хүдэлмэри илангаяа эмхитэйгээр ябуулагдаа. Колхозой гол сабшалан гэхэ гү, али 1801 гектарынь хоёр удаа һайса ундалуулагдаһан, харин 600 гектарынь гурба удаа уһалагдаһан. Урдань шииг нойтоор дуталдажа, биратай ургаса ургадаггүй 110 гектар газар бүлүүр станциин хүсөөр шииг абаа.

Эдэ бүхы хүдэлмэриие артелиин луговодуудай 27 звено хэжэ үрдиһэн байна. Звено бүхэндэ сабшалан даалгагданхай.

Дүршэлтэй, габшагай ажалаараа артель, аймаг дотороо луговодууд Г. Аюшеев, А. Балаганов, С. Бадмаев, М. Мордвин болон бусад суурхана. Эдэнэр жэл бүри үбһэ ногооной баян ургаса абажа шадана ха юм.

Энэ жэлдэ луговодуудай оролдосотойгоор ажаллаһанай, хура бороогой саг соогоо ороһоной ашаар сабшалан дээгүүр, таряалангай, ой модоной захаар үбһэ ногоон һайнаар ургаба. Хүнэй бүһэдэ хүрэмэ ногооной долгилжо байхые харахада урматай даа.

Тэд энэ ургасаа саг соонь, һайн шанартайгаар хуряажа абаха гээшэ мүнөөдэрэй айхабтар шухала зорилго болоно. Артелиин хүтэлбэрилэгшэд, колхозниугуудынь энэ харюусалгаа һайса ойлгоно. Тиимэһээ тэдэнэр үдэр саг гээнгүйгөөр бүхы хүсэеэ эмхидхэжэ, ниитынгээ адууһа малда һайн шанартай тэжээл элбэгээр бэлэдхэжэ абахын түлөө тэмсэжэ байна.

Сабшалангай ургаса, мүн хээрын ногооной һайнаар ургаһые анхаралдаа абажа, бии байгаа арга боломжонуудаа тооложо үзөөд, колхозой гэшүүд энэ жэлдэ 48 мянган центнерһээ бага бэшэ үбһэ һүрилжэ абахаар шиидэбэ. Энэнь нёдондонойхиһоо 10 мянган центнерээр ехэ байха юм. Тиигэбэл колхозой адууһа мал үбһөөр һайса хангагдаха гэхэ гү, али бүхы түрэлэй малай толгой бүридэнь 6,6 центнер үбһэн хүртэхэ болоно бшуу.

Эды шэнээн үбһэ хуряажа абаха гэжэ шиидээд, артелиин хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, үбһэшэдэй звенонууд Сэлэнгынгэ аймагай бүхы колхознигуудта, совхозуудай хүдэлмэришэдтэ нээмэл бэшэгээр хандаһан, үбһэшэдэй звено, отрядуудай дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхые уряалһан байна. Энэ үүсхэлыень КПСС-эй Сэлэнгын райком халуунаар дэмжэбэ.

Тельманай нэрэмжэтэ колхозойхид үбһэ хуряаха хүдэлмэридэ 47 звено, оньһожоруулагдамал хоёр отряд табяа. Звено, отряд бүхэндэ хүдэлмэриин түсэб, үбһэ бэлэдхэжэ абаха даабари хүргэгдэнхэй.

Жаргалантынхид энэ жэлдэ үбһэеэ богони болзорто, хүдэлмэриин 20—25 үдэртэ гэхэ гү, али таряа хуряалгада жэгдэрэн оротор дүүргэхээр хараалба. Үбһэшэдэй звено, отрядуудые гол түлэб луговодууд ударидана. Жэшээнь, луговодууд Г. А. Аюшеевэй, Н. Т. Мордвинай, М. Н. Мордвинай звенонууд байгша ондо сабшалангайнгаа гектар бүриһөө 25 центнерһээ бага бэшэ үбһэ хуряажа абаха байһан тухайгаа мэдүүлээ.

Үбһэ хуряалгые түргэнөөр, һайн шанартайгаар үнгэргэхын тула энэ хүдэлмэридэ артелиин бүхы гэшүүд, нютагай интеллигенци, алба хаагшад хабаадаха юм. Энэ жэлэй онсо байдалые хараадаа абажа, эгээн түрүүлэн намаг газараа, ой модоной, таряалангай заха, халаахай, буусануудые сабшажа захалһаниинь һайшаалтай.

Байгша ондо артелиин гэшүүд гол анхаралаа хүдэлмэриин шанарта хандуулха гэжэ хэлсээ. Нэн түрүүн ногоогоо доогуур, һайнаар сабшаха, тракторай болон морин косилкаар сабшахадаа 4—5 сантиметрһээ, гараар сабшахадаа 2—5 сантиметрһээ дээгүүртэхэгүй зорилго тэдэнэр урдаа табяа. Илангаяа сабшаһан ногоогоо хура бороодо оруулхагүй, үбһөө түргэнөөр, ногоохоноор хатаажа абаха бүхы аргануудые хэрэглэхэ гэжэ хэлсээ. Хэрбээ хура бороогой ехээр орожо, үбһэ хатааха, һүрилхэдэ һаад хэхэ болоо һаань, үбһөө дабһалжа һүрилхэ, тракторай шарга дээрэ һүринүүдые табижа, тэрэнээ агаараар үлеэлгэжэ хатааха хэмжээнүүдые бэелүүлхээр хараалба.

Хуряагдаһан сабшалангые шалгажа, бэлэдхэгдэһэн үбһэнэй шанарыень тодорхойлжо абахын тула колхоздонь тусхай комисси байгуулагдаа. Тэрэнииие колхозой түрүүлэгшэ, тэрэнэй орлогшо толгойлно. Комиссидань колхозой главна агроном, луговод, главна зоотехник, отделениие эрхилэгшэд, тэндэхи агрономууд, зоотехнигууд, сомсоведэй гүйсэдхэомой түрүүлэгшэ оролсоно. Энэ комиссиин хүсөөр һүри бүхэн тэрдороо хэмжэгдэжэ, шанарынь гэхэ гү, али протеин, каротин, фосфор, кальци хэды шэнээн бииб гэжэ лабораторидо шалгуулхые эльгээгдэхэ юм. Үбһэнэйнгөө шэмэ шанарыень зүбөөр тодорхойлжо шадаа һаа, тэрэнээ зүбөөр хубаарилжа, адууһа малайнгаа ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ аргатай болохо байна бшуу.

Үбһэшэдые урмашуулха хэрэгтэ энэ жэлдэ ехэ анхарал хандуулагдана. Хэрбээ бэлэдхэгдэһэн үбһэниинь 1-дэхи классай гэжэ тоологдоо һаа, түлбэринь 20 процент дээгүүр, 2-дохи классайхинь—5 процент дээшэ байхаар тогтоогдонхой.

Үбһэ хуряалгада хабаадаһан хүнүүдтэ 1-дэхи классай үбһэ бэлэдхэһэн байбалынь, 10 процентыень, 2-дохи классайхиһаань—7 процентыень, 3-дахиинхиһаань 5 процентыень үгэхэ гэжэ шиидхээ. Тиихэдээ хүн бүхэндэ 15 центнерһээ ехэ үбһэ нэмэлтэ түлөөһэндэ үгэхэгүй гэжэ тогтооһон байна.

Үбһэшэдэй хүдэлмэриин гол түлөөһэниинь һүрилэгдэжэ абтаһан үбһэнэй хэмжээгээр байха юм. Тиихэдэ тэрэнь машинын хүсөөр гү, али гараар сабшагдажа, һүрилэгдэжэ абтаа гү гэжэ илгаруулагдана. Тэрэнһээ гадна, ехэ хонидой отара бүхэндэ адагынь 30 центнер, һаалиин үүртэ бүридэ—50 центнер гэхэ гү, али бүхыдөө адагынь 900 центнер витамин элбэгтэй үбһэн бэлэдхэгдэхэ байна. Иимэ үбһэн нөб ногоохоноор хатаагдажа, һайнаар хадагалагдаха ушартай. Витаминтай үбһэ бэлэдхэхэдэнь, хоёр дахин ехэ түлбэри үгэхэ юм. Мүн ехэ хонидой отара бүхэндэ набшаһата тэжээл суглуулагдажа байнхай.

Бэлэдхэгдэһэн бүхы үбһэнэй һүринүүдынь тойрууулагдажа хореологдохо эрилтэтэй.

Колхозой үбһэшэдэй дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Мүрысөөндэ илагшадые урмашуулха хэмжээнүүдые колхозой правлени, партком хараалһан байна. Мүрысөөнэй дүн арбан хоног бүри согсологдожо, түрүүшүүлдэ шан, бэлэг барюулагдажа байха юм. Тэрэшэлэн үбһэшэдтэ һаадгүйгөөр ажаллаха арга олгохо, хамтын эдеэ, байраар хангаха тушаа колхозой правлени тусхай хэмжээ абаһан байна.

Жаргалантын үбһэшэд энэ жэлдэ хэлэһэн үгэдөө хүрэжэ, ниитынгээ адууһа мал һайн шанартай тэжээлээр хангажа шадахаа бэзэ гэжэ найдахаар.

Б. ГЫЛЫКОВ,
манай тусхай корреспондент.

НАБШАҺАТА ТЭЖЭЭЛ БАРДАМ ХҮРЭХЭ

Июниин һүүлшын арбан хоногой наратай сэлмэг нэгэ үглөөгүүр Шонын хүндын шэбэр ой шадархи шэмээгүй байдал таһалдажа, үхибүүдэй шууялдахань суурятан дуулдажа эхилээ бэлэй. Эдэмнай Үнгэрхын найман жэлэй һургуулиин һурагшад түрэл колхозойнгоо хони малда набшаһата тэжээл бэлдэхэеэ гараба ха юм. Колхозой комсомолой организациин секретарь Лидия Русанова, һургуулиин комсорг Юрий Колодин гэгшэд тэдэнэй ажалые эмхидхэн хүтэлбэрилхэ даабаритай тула энэ тэрэ шухала заабари үгэнэ. Зүгөөр тэдээнтэй хамта үшөө нэгэ наһажаал хүн ойн тужада ерэжээд байба. Ахалагша хонишон Даниил Игумнов яажа мүшэр бэлдэхэ тухай һурагшадта харуулаа, хөөрэжэ үгөө ха юм.

— Арха һарха юумэ бү обоологты: будүүн мүшэрые малнье эдихэгүй, зөөхэдэтнайшье түбэгтэй. Жэжэхэн һалаатай мүшэрнүүдые хухалжа боолто боохо шухала. Тиихэдэтнай зөөлгэнь хүнгэн, хэһэн ажалайнгаа хэмжээе гаргахадатнайшье таарамжатай байха,—гэжэ ахалагша хонишон заажа хэлээд, ябаха дээрээ шогтойгоор иигэжэ захина:—Түрүүшын ээлжээндэ бэлдэһэн мүшэрөө манай отарын үбэлжөөндэ буулгахат. Би өөрөө тэрэниитнай тушаажа абахаб. Мүнөө минии хэлээшэ заабариие ямараар дүүргэһыетнай харахалди даа...

50 һурагшадһаа 7 бригада эмхилхэгдэжэ, түс бүридэнь бригадир томилогдоо һэн. Тэдэнь хэнэй хэды шэнээн мүшэр бэлдэһэниие тусхай табель дээрэ тоолон бүридхэлэг байгаа. Бригадануудай хоорондо мүрысөөн эмхидхэгдээ. Энээнэй ашаар тэдэнэр үдэр бүри шадал соогоо элбэг ехэ набшаһата тэжээл бэлдэдэг. Хахад үдэрһөө хойшо зариманиинь бэлдэгдэһэн мүшэрөө тэргэтэй трактораар хони малай байрануудта тээшэ зөөдэг байба. Хэдэн олон тэргэ набшаһата тэжээл эгээл түрүүшээр Даниил Игумновай отарын байрадахи һүүдэрлиг, һэбшээтэй хушалта доро хатаагдахаар ябталагдаа һэн.

—Һайнта даа, үхибүүд. Хойто үбэл хони малдамнай хүсэд элбэгээр хүрэхэ витаминтай тэжээл бэлдэжэ үгэбэ тээшэт,—гэжэ ахалагша хонишондо магтуулһан һурагшад улам ехэ урма зоригтойгоор ажаллаа һааб даа.

Үшөө хэдэн хоногой үнгэрхэдэ Мансур Тазитдинов, Александр Соколов, Павел Жарников болон бусадай отарын байрануудта багтаашагүй ехэ набшаһата мүшэрнүүд буулгагдаа һэн. Мүнөө уляангир болон хуһанай набшаһата тэжээл гутахагүй газарта хадагалагданхай, ногоохон зандаа хатаагдажа байна. Түсэбөөр хараалагдаһан 80 центнерэй орондо отара бүхэн дээрэ 100 центнер набшаһата тэжээл бэлдэгдэбэ. Арбаад үдэрэй туршада һурагшад 800 центнер мүшэр бэлдэжэ, энэ жэлдэ Үнгэрхын отделенидэ набшаһата тэжээл бэлдэлгээр хараалагдаһан түсэбые 200 центнерээр улүүлэн дүүргэбэ. Халуун ажалай уриалганда түрүүлээшэдшье тодороо. Наймадахи классай һурагша Вася Сутемьевэй хүтэлбэрилдэг бригада 150 центнер үнэтэ тэжээл бэлдэжэ түрүү һуури эзэлээ. Түс бригадын гэшүүд Коля Лапин. Коля Игумнов. Ваня Асеев, Петя Игумнов, Валя Жарникова. Люда Игумнова, Нина Игумнова гэгшэд үдэр бүри 40—50 венитүүдые боодог байба. Мүн наймадахи классай һурагшад Володя Жарников, Рая Тазитдинова гэгшэдэй бригаданууд 120—140 центнер мүшэр бэлдээд, удаадахи һуринуудые эзэлээ. Түрүү бригадануудые мүнгэн шан барюулагдажа, бүхы шахуу һурагшад хэһэн ажалайнгаа түлөө 20-һоо 30 түхэриг хүртэһэ түлөөһэ абаха болобо.

Ниитын малда витаминтай тэжээл бэлдэлсэһэн бүхы һурагшад колхозойнгоо машинаар Хяагта хотодо ябажа, түүхэтэ газарнуудтай танилсажа, хизаар ороноо шэнжэлгын музейдэ орожо хараа.

Эдэ үдэрнүүдтэ һурагшадай бригаданууд 30 гектар хартаабхын таряалангые зөөлэрүүлжэ, буртаг үбһэнһөө сэбэрлэжэ эхилбэ. Энэ ажалаа дүүргээд гэмсээрээ тэдэнэр үбһэ хуряалгада гараха юм.

Иигэжэ Үнгэрхын найман жэлэй һургуулиин һурагшад түрэл колхозойнгоо тухашаруу ехэ ажалаар нэмэри үзүүлэн, зунайнгаа амаралтые ашатай туһатайгаар үнгэргэжэ байна.

Д. ДУГАРОВ,
манай корр.

Хяагтын аймагай «Заря» колхоз.

ЭРТЫН ҮБҺЭН ШАНАРТАЙ

Һүүлшын хэдэн жэлэй туршада малай ашаг шэмэ эрид ехээр дээшэлнэгүй, эхэ малһаа түл үсөөн абтана. Эдэ бүгэдын гол шалтагаанууд юуб гэбэл, олонхи колхоз, совхозуудта бэлдэгдэдэг будүүн тэжээлэй шанар муутай байдагһаа болоно. Буряадай хүдөө ажахын институдай багша О. Р. Хазагаева хэдэн жэлэй туршада шэнжэлэлгэ хэжэ, республикын ажахынууд үбһэндөө ехэ оройтожо ороһоһоо гадна, тэжээл бэлэдхэхэ хаһаяа унжагайруулжа, бата үбһэ абана гэжэ харуулаа.

Жэшээнь, июлиин 8-да үбһэ ногоо сабшахада гектар бүриһөө 1070,9 килограмм тэжээлэй единицэтэй тэнтэй 23,6 центнер үбһэнэй абталаг энэ сабшалангые июлиин 31-дэ хуряахада, гектарһаа оройдоол 381,7 килограмм тэжээлэй единицэтэй тэнтэй 13,2 центнер үбһэн сомогдодог. Хэрбээ үбһэ хуряалга августын 12 болотор унжагайрбал, тэжээлэйнь единицэдэ 269 килограмм болошо, ургасань 7,8 центнер хүрэтэрөө доошолно. Августын тэнгээр абтаһан үбһэн июлиин арбаадаар хуряагдаһантай жэшээлбэл, шанараар 74,9 процентээр доошоо, тэжээлэйнь единицэ — 86,4 процентээр бага байдаг.

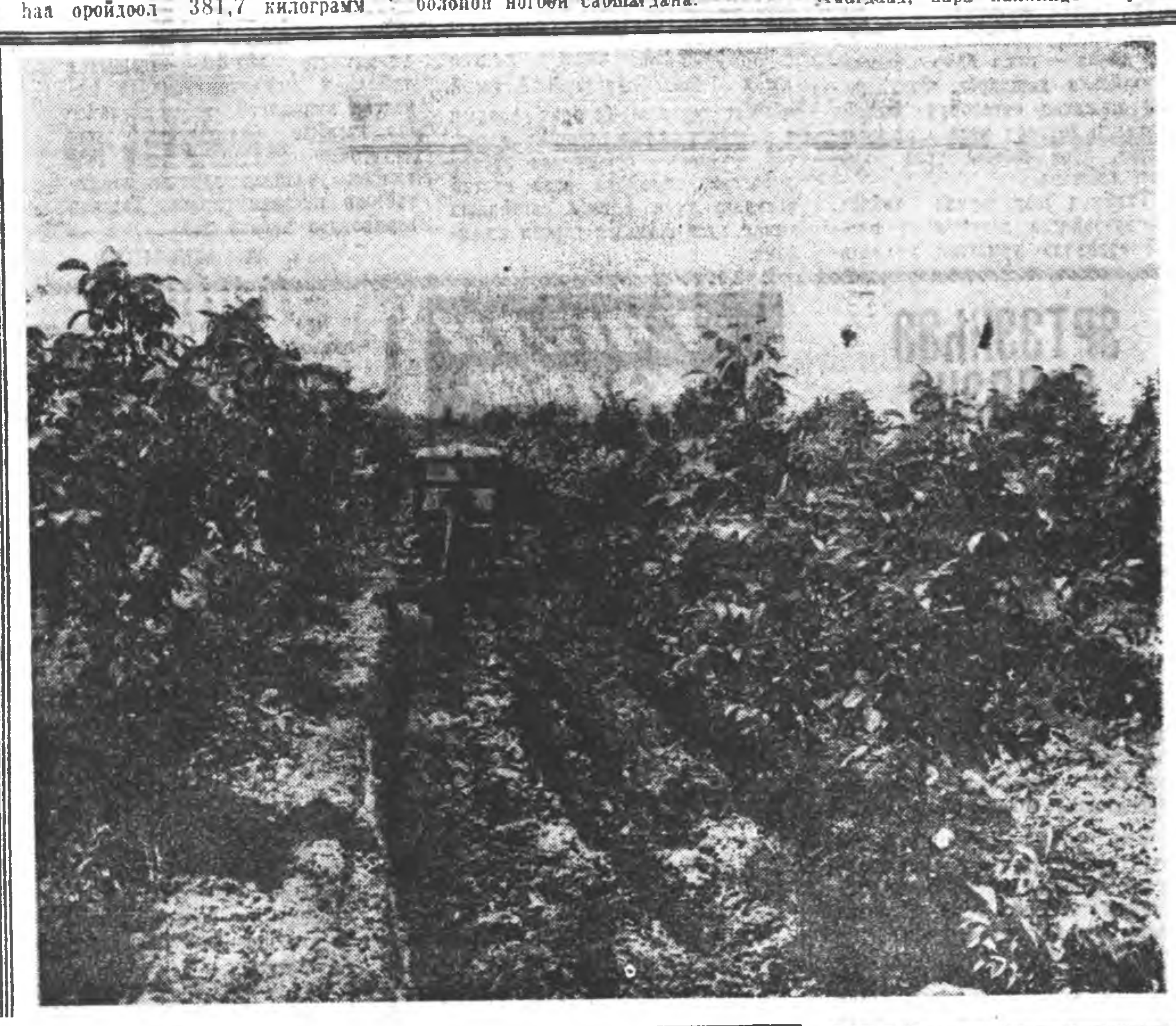
Гэбэшье һүүлшын табан жэлэй туршa соо республика дотор дундаа зэргээр июлиин 10-да бүхы сабшалангай оройдоо 14 процентнь сабшагдажа, 6 процент үбһэн сомогдоно. Августын 20-ной мэдээгээр 64 процент сабшагдажа, 41 процент будүүн тэжээл абтаһан байдаг. Ушар тиимэһээ июль, августын хура бороодо угаагдажа шэмэ багатай болоһон ногоон сабшагдана.

Буряадай зональна агрохимическэ лабораториин эрдэмтэдэй Улаан-Үдын аймагай 10 ажахынуудай бэлдэһэн үбһэнэй шанар шэнжэлжэ үзэхэдэ: 40,6 процентнь муу, 37,2 процентнь дунда, оройдоол 22,2 процентнь һайн шанарай байшоо. Үбһэ ногооной сэсэглэжэ байха үедэ сабшажа абахада гектарһаа 1,6 мянган тэжээлэй единицэтэй 30 центнер үбһэн абтана. Харин тэрэниие сэсэгээ гүбижэ байхадань хуряабал, гектар бүриһөө центнерэй 35 тэжээлэй единицэтэй 24 центнер үбһэн бэлдэгдэнэ гэжэ тэжээл шэнжэлдэг институдай гартаһан баримтануул гэршэлнэ. Гадна үбһэ хуряаха хүдэлмэриин хүсэд оньһожоруулагдаагүй дээрэһээ сабшалтаһаа һүрилэлгэ гээгдэжэ, үбһэн бороо хурадта угаагдаад, нара һалхинда хуха хатажа, шара, боро болошо... Иимэ үбһэнэй шэмэ сагаан лоомонойхитой адлирхүу юм.

Ушар тиимэһээ, богони болзор соо үбһөө хуряажа ... гэхэ гээшэ шухалын шухала ... лоно. Тэжээл бэлдэлтын үедэ ... ханизаци, түрүү дүй дүршэл... гэнөөр хэрэглэбэл туһатай. ... шээнь, тракторай шарга ... һүрилэгдэһэн үбһэн доро ... даггүй, үбэлэй сагта саһа. ... һэнтэ хулхагдангүй, тэрэ ... малшалта абаашагдадаг. ... прессээр нягтаруулан хур... абахада бухаллалга. һүри... усалхагдажа, үбһэ хуряаха ... зор бага болгогдоол. тэж... шанар һайжардаг.

Үбһэ ногооной эгээн шэм... байха үедэ будүүн тэжээл ... дэжэ абахые колхоз, совхозу... хүтэлбэрилэгшэд оролдохо ... тэй.

В. ГАЛСАНОВ,
Буряадай хүдөө ажах... үйлэдбэрилгэ-туршалгы... станциин научна сотруд...

ТҮРЭЛ ОРОН ДОТОРНАЙ

Азербайджанай ССР. Кавказай хадын ташаланда ...кэ һамарай плантаци нэмжы... гоорно. Эндэхи Шекинскэ ... зой хүдэлмэришэд энэ пла... таряад, һайнаар харууһ... Плантациинь талмай аяар ... гектар.

Лесхоздо шэнэ питомни... гуулагдажа, ондоо тээ аб... даха һамарай хэдэн зуу... ургуулагданхай. Ерэхэ ... үшөө 450 гектарта һамарай ... саад байгуулагдаха юм. ... механизаторнууд бэлэдхэлэ... дэлмэри түлэг ябуулжа ...

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: грецкэ һа... плантациин зуруу хооронд... дүүрилгэ хэгдэжэ байна.

ТАСС-ай фотохро...

ПЕРМСКЭ ОБЛАСТЬ. У... олон городуудай нэгэн Кра... менск шадар торф ма... тон ехэ предприяти бари... байна. Энэ предприяти то... минеральна-аммиачна үтэг... үйлэдбэрилжэ, дүтын райо... колхоз, совхозуудые ханга... Ерээдүйн предприятиин б... да хүсэ ехэтэ техникэ аша... на. Зураг дээрэ:- заводой ... гын нэгэ участок харуула...

ТАСС-ай фотохро...

ТҮСЭБӨӨ ҮЛҮҮЛЭН ДҮҮРГЭХЭЛ

Байгал шадарай бэлшээриин үбдэгсоо ногоондо үлэр һүнитгүй бэлшэдэг үнеэдһээ ехэ һү шэмэ абадаг Байгалай совхозой малшад амжалтатай ажалаараа аймаг соогоо суурхана. Зунай 4 һара соо үнеэн бүридэ 1000 литр һү абахын түлөө мүрысэн ажаллаж гэһэн Загарайн аймагай Эрхирэгэй совхозой, Улаан-Үдын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой малшадай уряа халуунаар дэмжэһэн түс совхозой һаалишад бэлшээриин түрүүшын үдэрһөө һаалиа дээшэлүүжэ шадаһан юм.

1360 центнер һү гүрэндэ тушааха хахад жэлэйнгээ түсэб июниин 20-до дүүргэжэ, июлиин 1 болотор 20798 центнер сагаан эдеэ бэлэдхэлэй пунктда тушаагаа. Хабарай хагсуу үдэрнүүдтэ һүнэй доошоо орохогүйн тула малай хүхэ ногоондо хүсэд садаха болотор буйлуулагдаһан талхан таряанай зүйл һаамхай үнеэдтэ эдюулжэ байһан Нюльскын гүүртынхид гүрэндэ һү тушааха түсэбөө 120 процентээр дүүргэжэ шадаа. Еланска, Заналтуйска фермынхидшье муу бэшэ дүнгүүдтэйгээр хахад жэлэйнгээ уяата дүүргээ.

Табан жэлэй гурбадахи жэлэй 6 һарын түсэб амжалтатайгаар дүүргэһэн энэ совхозой һаалишадай бэлшээриин үдэрнүүдэй 1 һара соо үнеэн бүриһөө 1000 литр һү һаажа, 1968 онойнгоо түсэб үлүүлэн дүүргэхэнь дамжаггүй.

А. БУСУРМАНОВ.
Кабанскын аймаг.

Арадай академиһээ репортаж

АРАДАЙ АЖАХЫН ТУЙЛАЛТАНУУДАЙ ВЫСТАВКЭ 1968 ОНДО

Загаһа бариха 14 судные агнууриин газар тээшэ абаашадаг «Восток» гэжэ авианосец шэнги бааза, тон нарин абьянай туһаламжаар трикотажна, синтетическэ материалнуудые «зүйдэг», утаһагүй оёлгын машина, хайладаг ямаршье бодосһоо айдаггүй, байгаалиин ямаршье хорото нүлөөндэ абтадаггүй химическэ утаһа... гэхэ мэтын, мүн оронойнмай промышленностиин бүтээн гаргадаг ондоошье оло мянган экспонадуудтай мүнөө жэл СССР-эй Арадай ажахын туйлалтануудай выставкэ дээрэ танилсажа болохо юм.

— Выставкын павильонуудта 9 мянган шэнэ экспонадууд табигдаба,—гэжэ АПН-эй корреспондентдэ СССР-эй ВДНХ-гай тематикын ба методикын таһагые даагша Василий Абрамов хэлэбэ. Ойн баярай 1967 ондохи арадай ажахын туйлалтануудые хараада абажа, выставкын экспозицинууд шэнэлэгдэһэн, нэмэгдэһэн.

Выставкын гол зорилгонь —үйлэдбэриин, соёл болбосоролой шэнэ туйлалтануудые эдэбхитэйгээр тайлбарилан харуулха ябадал болоно. Жэшээлхэдэ, «Металлургия» гэжэ павильондо 2700 дүрбэлжэн метр хэмжүүртэй, жэл соо 1,9 миллион тонно шэрэм хайлуулха шадалтай, дэлхэй дээрэхи эгээл томо доменно пеэшэнэй дүрсэ-макет хаража болохо. Энэ табан жэл соо хэдэн тиимэ пеэшэн барихаар түсэблэгдэнхэй.

Красноярска 6 миллион киловатт, Саяно-Шушенскын 6,5 миллион киловатт хүсэтэй, хамагай һонин гидроэлектростанцинуудай македүүдые хаража болохо.

Гэрэлэй хүсэ ба зураг дүрсэнүүдые захагүй холо дамжуулхын тула оптическа шэл утаһа хэрэглэхэ арга оньһон хүдэлдэг стенддэ табигданхай.

Скуратовска шэнжэлгэ-туршалгын заводто бүтээгдэһэн БУКС-1М» гэжэ үрэмдэлгын стволтой шэнэ түхеэрэлгые «Шулуу нүүрһэнэй промышленность» гэһэн павильондо хаража болохо.

Москва, Ленинградай архитектура ба барилгын һүүлэй шэнэ туйлалтануудтай «Граждан барилга» гэжэ павильон дотор танилсамаар. Ниислэлэйнгээ гол шэнэ барилганууд: Калининай проспектын, Останкинска телецентрэй, «Россия» гэжэ Европодохи тон томо гостиницын дүрсэ македүүд эндэйнай табяатай байха.

«Ажалаа эрдэмэй заабаряар эмхидхэхэ» гэһэн экспозицинууд эндэ олон. Техникын ба оньшотой ударидалгын хэрэгсэлнүүдээр хангагдан түхеэрэгдэһэн хүдөө ажахын мэргэжэлтын кабинет эндэ харуулагдаха.

«Космос» түхэлэй хэмэл одонуудай, «Венера-4» гэдэг түбинүүд хоорондын оньһото станциин дүрсэ-македүүд харагшадай анхарал татадаг. «Космос-144», «Космос-184», «Космос-208» гэжэ хэлхеэ холбооной гурбан одод эндэ харуулагдана. Тэдэ хамтаржа, «Метеор» гэжэ сагай уларил шэнжэлхэ системэ болодог гээшэ.

Выставкын бусадшье экспонадууд һонирхолтой: дүрсэ зураг бэшэдэг ба харуулдаг «Малахит» гэжэ видеомагнитофон, нэгэн доро эдеэ шанадаг, гэр дулаасуулдаг газова агрегат, «Алдар» гэдэг камертонно час, часай 145 километр гүйдэг, 6 хүнэй һууха «Волгын» шэнэ модель...

Улаан архи нэрэхэ гурбан түхеэрэлгын хүдэлдэг македүүд выставкэ дээрэ түрүүшынхеэ харуулагдана. Тэдэниие «Массандра» гэжэ Крымэй комбинат СССР-эй ВДНХ-да бэлдэжэ үгэһэн байна. Колхозуудай, совхозуудай, хүдөө ажахын бусад предприятинуудай, олзоборилгые бүтээн гаргадаг эд бараанай түрүүшын бүхэсоюзна харалга мүнөө жэл анха түрүүшынхеэ үнгэргэхэ гэжэ тогтоогдобо.

1968 оной экспозицинуудай шэнэ зүйл гэхэдэ, барилгын материалнуудай павильон болоно. Энэмнай өөрөөшье экспонат гэхээр шэнжэ түхэлтэй. Мүнөө үеын барилгын материалнуудаар павильон үнгэлэгдэһэн, бүхы конструкцинь бүтээгдэһэн байна. Вильнюсэй заводой эльгээһэн резинэ паркедээр — релинээр полойнь хушагдаһан, «Акминт» гэдэг, шууяа шэмээ хоридог, һанжанги потологоор тэрэ павильон хушагданхай. «Победа» гэжэ Колпинско комбинадай гаргадаг хурин ба ногоон хирпиисэнүүдээр ханануудынь газаа талаһаа үнгэлэгдэһэн. Сахюур шулуунай үйрмэгөөр гоёон штукатурдажа, Вильнюсэй бэрхэшүүл колонно ба холлыень гоёоһон байха. СССР дотор гаргагдадаг, шанар һайнтай барилгын материалнуудай олон янзын байһые эндэһээ хаража ойлгомоор.

Мүнөө жэл ВДНХ-да эрхим һайн үүлтэрэй 120 мал, 300-ан ба шубууд харуулагдаха юм. Адуу моридой уласхоорондын аукцион үнгэргэхэ гэжэ тухайлагдана.

СССР-эй ВДНХ-е харахаяа жэл бүри хэдэ мянган мэргэжэлтэд ерэдэг. 700-гаад научно-техническэ конференци, семинар ба түрүү дүй дүршэлөө абалсаха һургуулинуудые, түр зуурын курсануудые, үйлэдбэриин новаторнуудтай уулзалга тэдэ мэргэжэлтэдтэ зорюулан эмхидхэхэ гэжэ хараалагдана. Энэ жэлэй түрүүшын һаранuудта арадай академи гэжэ зүбөөр нэрлэгдэһэн ВДНХ-е 30 000 гаран мэргэжэлтэд үзөө, хараа.

Игорь ЛОБАНОВ.
(АПН).

ЯРУУНАҺАА МЭДЭЭСЭНЭ

Политинформаторнууд үбһэшэдтэ ошоно

НАРҺАТА. (Телефоноор абтаа). Аймагай совхоз, колхозуудаар ниитын малда үбһэ тэжээл бэлдэлгэ эхилжэ байна. Эгээ түрүүлэн Исэнгын, Комсомольско совхозуудаар үбһэ сабшажа эхилбэ. Тэжээл бэлдэгшэдэй дунда социалис мүрысөөнэй дүрим ехэ бүхэндэ зохёогдожо батаалгданхай.

Үбһэ хуряалгын түрүүшын үдэрнүүдһээ тэжээл бэлэдхэгшэдэй дунда ойлгуулалмжын хүдэлмэри ябуулхын тула политинформаторнууд эльгээгдэбэ. Исэнгын совхоздо 10 хүн, Комсомольско совхоздо 8 политинформаторнууд үбһэшэдэй бригаданууд ажаллажа эхилбэ. Совхозой парткомууд тэдэнэртэй тусхай семинар үнгэргэжэ, захяа заабари үгэбэ, социалис мүрысөөнэй гурим дүнтэй танилсуулба. Политинформаторнуудаар гол түлэб парткомуудай гэшүүд, бэлэдхэл һайнтай үргэжэлтэд томилогдонхой.

Эдэ үдэрнүүдтэ тэдэнэр СССР-эй Верховно Соведэй һаяхан болоожо дүүрэһэн сессиин материалнуудаар хөөрэлдөөнүүдые хэнэ. Исэнгын совхозой политинформаторнууд нүхэд Э. Раднаев, В. Самбуев гэгшэд 2—3 хөөрэлдөөнүүдые үбһэшэдтэй үнгэргөөд байна.

Геройтой уулзаба

ҮЛЬДЭРГЭ. «Коммунизм» колхозой түб тосхоной клубта һаяхан хүн зон дүүрэн сугларанхай байба. Колхозой парткомой секретарь Н. Галсанов суглаа нээжэ, Бүхэсоюзна багшанарай съездэ хабаадажа ерэһэн, Социалис Ажалай Геройн үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэһэн нютагай һургуулиин директор Цокто Номтоевич Номтоевто үгэ үгэбэ.

Нүхэр Номтоев нютагайхидтаа Бүхэсоюзна багшанарай съездын хүдэлмэри тухай, манай ороной нийслэл Москвагай һонинууд тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ, олон асуудалнуудта харюусаа.

Ажалай Геройтой уулзалга тон һонирхолтойгоор үнгэрбэ.

Һаяын үдэрнүүдтэ иимэ уулзалга аймагай центртэ, бусад һуурин тосхонуудаар болохо юм.

Ц. ДАНДАРОВ.

ИИМЭ УШАР ҮЗЭГДЭДЭГ ЛЭ

Улаан-Үдын хүдөөгэй аймагта хамаатай тосхонуудта Ивалгын һэльпо городһоо хилээмэ зөөдэг. Ондоо газарта ямар юм, бү мэдэе. Мүнөө манай Харганаада хилээмэһээ боложо, магазинай наймаалагшада бэрхэтэй ушарнууд болодоно.

Юуб гэхэдэ, сельпогой, аймпотребсоюзой хүтэлбэрилэгшэд хилээмэ ганса алба хаагшадта, хүдэлмэришэдтэ худалдаха гэһэн заабарилалта үгэнхэй. Колхознигууд мүнөө хилээмэеэ барижа эдиг гэжэ юм ха.

Түб һуурин дээрэ байһан гэрэй эзэн эхэнэрнүүд хилээмэеэ барижашье байба һэн гэлэй. Харин гүрын малшад яаха болоноб? Хааяа улаан сог дээгүүр хүнхэрүүлээд эдихэ гү, гурилаа үгөөд хилээмэ захижа барюулха гэхэдэнь, пекарни байха бэшэ. Заабал оройһоо татуулха тээрмэшье үгы. Дунда-Бүхэнэй тээрмэдэ асажа татуулха гэхэдэ, саг хэрэгтэй бшуу. Хүдэлжэ байһан колхознигууд үлүү саг хаанаһаа абахоб?

Колхознигуудайнгаа тала хараа, колхозой правлени, парткомой энэ хэрэгтэ оролсодог болог

А. ОЛЗОЕВА,
библиотекарь.

ЗОНОЙ СУБАСА ТАҺАЛДАХАГҮЙ

БҮХЭН ГОЛОЙ уһые бэедээ даажа абаад, шударгы урасхалаа Сэлэнгэ тээшэ шууяса түлхисэгээн байдаг Оронгын эрьедэ «Улаан Оронго» колхозой түб һуурин оршодог. Колхозой гол гудамжада конторо, хоёр дабхар шулуун клуб бии. Гудамжын нүгөө хажууда, клуб тушаа урдаһаань олон нюдөөрөө шартэн, һургуулиин шэнэ байшан табхайнаг.

Колхозой клуб тээшэ харагдамааршье, нюдэндэ обёоротдохошьегүй зүргэнүүдэй олон гээшэнь. Мүнөөдэр шэнэ кино харуулагдаха юм ха. Наһатайшье хүнүүд, залуушуулшье олоороо һубарин ерэнэд.

Теэд ерээшэд булта кинодо ороногүй, харин дээшээ, хоёрдохи дабхарта гаража, «Политическэ гэгээрэлэй кабинет» гэһэн гаршагтай үүлэ руу орошонод.

Столой саана бууралтанги шэрүүн үһэеэ өөдэнь һамнаһан, нюдэндөө шэлтэй, газарлиг хүдэр бэетэй хүн һууна. Оробон лэ айлшаниие урялгыгаар мэндэшэлээд, үнөөхи хүмнай хэжэ байһан юумэн дээрээ тонгойно.

— Радна Будацыренович, ээлжээтэ «Сахилгаан» гаража байна гү?—гэжэ ороошодой нэгэн һонирхоно.

— Тиимэ...

Удаашьегүй хүбхэгэр олон «Сахилгаанууд» бэлэн болоод, Радна Будацыренович нэгэ залуу хүбүүндэ хандажа:

— Дүүтэн, энээниие доро абаашаад няажархил даа, — гээд нэгэ хэһэг «Сахилгаа» барюулба. —Бэшыень үглөөдэр ондоо точконуудаар ябуулхабди...

Радна Будацыренович гээшэмнай хэн гээшэб? Энэ хүн—колхозой политическэ гэгээрэлэй кабинедые һайн дураараа даагша. Обогынь—Бимбаев. 1929 онһоо коммунист. Тусхайта пенсионер. Тус колхозые эмхидхэн байгуулагшадай нэгэн. Яһала баян намтар аабза? Яһала даа.

Теэд өөрөө Радна Будацыренович хуушанайнгаа табьяатаар һаналаа тэгхэжэл һуудаг хүнүүдэй нэгэн бэшэ. Зоной дунда ямар нэгэ хэрэг бүтээжэл ябахадаа сэдьхэлээ ханадаг.

— Бэе муутайшье болонхой ааб даа. Бэеэ ехээр баалажа, сэдьхэлээ хүдэлгөөл һаа, хоёр-гурбан хоногто зүрхөө тэбэреэд хэбтэшэхэ. Теэд гэртээ һуужа үгэхэ хүн бэшэл,—гэжэ хүгшэниинь хөөрэнэ.—Наһаараа олоной дунда ажаллажа ябаһан хадаа тэсэдэггүйл даа...

Сэдьхэлээ хүдэлгэхөөр юумэнүүд али олоп гарадаг юм ааб даа. Юундэб гэхэдэ, Радна Будацыренович гансашье кабинет даадаг бэшэ, харин ниитын олон даабаритай: парткомой секретариин орлогшо, арадай хиналтын бүлэгэй түрүүлэгшын орлогшо, «Манай үнэн» гэжэ ханын һонинoй редактор, түүхэ болон соёлой дурасхаалта газарнуудые хамгаалха бүлгэмэй эхин организациин түрүүлэгшэ. Гадна уран һайханай самодеятельностиин эдэбхитэй хабаадагша. Үнгэрөөшэ хабар болоһон дуушадай республиканска конкурсдо хабаадажа, хоёрдохи шатын дипломдо хүртэһэн солотой...

Зүгөөр Радна Будацыренович политическэ гэгээрэлэй кабинедэй ажал эмхидхэлгэдэ бүхы бэлигээ, бүхы сагаа зорюулдаг зантай. «Советскэ энциклопедиин» бүхы томо ботинуудһаа эхилээд, В. И. Ленинэй зохёолнуудай дүрбэдэхи ба табадахи хэблэлэй дүүрэн суглуулбаринууд хүрэтэр, аргагүй баян библиотекэ суглуул-

> **ЗУРАГЛАЛ**

жа кабинедтээ табяа. Ойлгогты: энэмнай колхозой библиотекэһээ гадуур шуу.

—Колхозой правлени энэ кабинет эмхидхэхын түлөө мүнгэ яһалаар һомолһон юм. Тингэжэ тусхай шкафуудые захижа хүүлээбди. Стол, стулһаа эхилээд, мебель хэрэгтэй болоо юм ааб даа. Магнитофон бии. Партийна һуралсалдашье хэрэгтэй болодог. Баһа самодеятельнэ концертын һайн номернуудые буулгажа абагшабди,—гэжэ Радна Будацыренович яаралгүйхэн хөөрэнэ.

Кабинедэй шэмэглэлшье анхармаар. Хана хаягаарнь нэгэшье үлүү юумэн үгы. Нэгэ буландань орден, медальнуудаар шагнагдаһан түрүү колхознигуудай дүрэнүүд хуряангы намтартаяа үгтэнхэй. «Экономистын булан» гэжэ тусхай стенд дээрэ колхозой ажахын овощ ургуулха һалбариин дэлгэрэнгы экономическа анализ уншажа ханалгүй.

Пропагандистын ба агитаторай булан. Эндэ центральна газетэнүүдтэ толилогдоһон теоретическэ статьянууд тусхай хабтаһан соо согсолоотой. Мүн элдэб журнал, газетэ, номууд политическэ гэгээрэлэй ажал ябуулагшадай анхарал татаха.

Колхозой түүхэдэ хамаатай баян материал сугларанхай. Жэшээнь, табин зургаан онһоо (тэрэ жэлдэ Радна Будацыренович «Буряад үнэн» газетэдэ ажаллажа байһанаа парторг боложо, түрэл нютагтаа бусаһан юм. 1959 ондо хүндэ үбшэндэ нэрбүүлжэ, пенсидэ гараха баатай болоо һэн) хойшо гаргагдаһан «Сахилгаанууд», шог ёгтын хуудаһанууд—«Манай үнэн» гэжэ ханын һонинoй хабсаргалтанууд амяараа хабтаһан соо шэдээтэй.

— Гүүртэ, отарануудаар тараагдажа, нэгэ хэды саг соо зоной анхаралда табигдаһан хойноо энээн соо оруулагдадаг. Энэ май һарын «Сахилгаан», —гэжэ һүүлшын хабсаргалта Радна Будацыренович харуулна. «Жэлэй эхинһээ хойшо 1006 литр һү һааһан, апрель һара соо 280 литр һү үнеэн бүриһөө һааһан Агафья Сусловада дүлэтэ амаршалга»—гэжэ уран гараар бэшээтэй. Баһа нэгэ хабтаһа анхармаар: тэрээн соо «Улаан Оронго» тухай бэшэгдэһэн статьянууд республикын болон аймагай газетэнүүдһээ хайшалагдан абтажа согсологдоо.

Колхозой радиоузел эндэ тусхай һуури эзэлнэ.

— Суглаан хураал тухай гү, али түргэн ямар нэгэ хэмжээ ябуулга тухай радиогоор соносхожорхиходо амар юм даа,—гэжэ нүхэр Бимбаев омогорхон, нюдэнэйнгөө шэл аршана. Олые үзэһэн, олые хараһан нюдэндэнь ямаршьеб нэгэ һайхан этитэл туяатана. «Имэл хүнүүд революци бэелүүлжэ, гэгээн һайхан аласаймнай замые аршалан хамгаалаа»,—гэһэн бодол толгойдо ороодхино. Зүб даа. Иимэ хүнүүдэй хүдэлжэ байһан газар тээшэ зон суранзанда татуулһан мэтээр субадаг лэ. Гэгээрэл, соёлой гуламтануудта иимэ хүнүүдэй бии байгаа сагта зоной субаса мухардахагүйл!..

Ц. ДОНДОГОЙ,
манай корр.

Коммунис ажалай ударник Иван Николаевич Грычанов Улаан-Үдын судна бүтээлгын заводой модо хюрөөдэдэг цехтэ олохон жэлдэ хүдэлмэрилнэ. Табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаа, хахад жэлэйнгээ даалгабари болзорһоонь холо урид дүүргэнхэй.

Зураг дээрэ: И. И. Грычанов.

Д. БАЛДАНОВАЙ фото.

Манай ПОЧТО

Һайн хүн тухай

ТҮРЭЛ ГОРОДОЙНГОО ГУДАМЖААР...

Тэрэниие булта Лариса гэжэ нэрлэдэг. Ларисада нийслэлэймнай Свобода, Кировэй, Шмидтын, Каландаришвилиин нэрэмжэтэ гудамжанууд даалгагданхай.

«Сүүмхээр дүүрэн зурхэнүүдые» үргэлһэн Ларисын ябахые обёороол һаа, нэрлэгдээшэ гудамжануудай хүн зон хажуудань ошохыень хүлеэхэ забдагүй асуудаг:

— Лариса-аа! Бэшэг бии гү?

— Васильевна, одоол мүнөө танда бии даа,—гэжэ Лариса харюусаха.

— А намда?—гээд, һаял бэеэ гүйсэжэ ябаһан басагахан амаа ангайн хүлеэхэ.

— Шамда гү?—гэжэ эшэнгеэр хүлеэжэ байһан басагаханай урдаһаа Лариса энеэбхилээд:—Бэшэжэ байна ёһотой. Һаяар ерэхэ аабза...

— «Правда» ерээ гү?—гээд наһажаалшаг хүн урдаһаань угтан ерэнэ.

— Ерээ, ерээ,—гэжэ Лариса түргэнөөр харюусана.—«Коммунист» журналшье бии. Үсэгэлдэр та асуугаа һэн бэзэт?..

Улам бүри хүнгэржэ эхилһэн сүүмхэеэ үргэлөөд, Лариса үшөө саашаа гэшхэлхэ юм.

— Тетя, а тетя! «Пионерка» мүнөөдэр бии гү?—гэжэ гүйдэл дундаа асуун, амидангни нэгэ хүбүүн дүтэлнэ.

— Бии даа, Миша, бии,—гэжэ Ларисын хэлэмсээр, шэхэ таглама эшхэрээн соностожо, наранда хүрилшэһэн бэетэй хүбүүд, басагад хэдэн тээһээнь гүйлдэжэ ерэнэ.

Үндэр харша дээгүүр ябууд харайжа гарашадаг эдээхэн үхибүүдые атаархангяар хаража байһан Агафья Исаковна гэжэ хүгшөөдэйдэ басаган ерэбэ. Үнинэй хүлеэгдэһэн бэшэгыень задалаад, хүгшэндэ уншажа үгэбэ. Агафья Исаковна нюдэ муутайшаг аад, өөрөө уншажа бирахагүй.

— Харюу бэшэхэмнай гү?—гээд Лариса Агафья Исаковнагай урдаһаа асуунгяар харана.

— Бэшэжэ үгөө һааш һайн бэлэй. Теэд участогаа дүүргээдүй, сүлөөгүй ябана гүш даа?

— Бараг даа. Үрдинэ аабзаб,—гээд Лариса шарикова гуурһа гаргажа, хүгшэнэй хэлэжэ үгэһэн үгэнүүдые бэшэжэ оробо. Удаашьегүй бэшэгээ дүүргэжэ конвертэлээд, сүүмхынгээ нүгөө хармаан уруу хээд, саашаа гэшхэлнэ.

— Һайнши даа, басагамни,—гэжэ хүгшэн дуугараад, Ларисын хойноһоо харан, удаан зогсобо...

Лариса почтальоноор хүдэлжэ эхилһээр гурбан жэл болоо. Гурбан жэл соо өөрынгөө участогай хүн зониие булт ыень таниха болонги. Урялгы зантай энэ басаганда захилшад, бэшэг хүлеэгшэд угаа дуратай.

Лариса үдэр бүри 569 газетэ захигшадтаа хүргэдэг. Һарадаа нэгэ дахин 696 хэһэг журнал тараадаг. Гадна үдэр бүри олон бэшэгүүд, телеграмманууд, мүнгэн —булта адресадуудтаа хүрэжэ ерэдэг. Тэдэниие Ларисын эсэхые мэдэдэггүй хүлнүүд эзэдтэнь хүргэнэ бшуу.

Комсомолка Лариса Миронова энэ мэргэжэлдээ дуратай. Мүнөөдэр хахад городые шахуу ябахадаа, эсэһэнээ мэдэдэггүй.

Үглөөдэр баһал «сүүмхээр дүүрэн зурхэнүүдые» үргэлөөд, танил гудамжануудаар Лариса Миронова алхалжа ябаха. Хүнүүд баһал баяртайгаар тэрэниие угтаха...

Н. ХАЗАГАЕВ,
манай штатнабэшэ корр.

Германиин Демократическа Республика. Бранденбургын булад шудхалгын завод арадай засагай эдэ жэлнүүдтэ нилээд ехэ предприяти боложо шадаа. Энэ завод 1950 ондо баригдажа эхилһэн юм. Мүнөө тэрэ һайн шанартай продукци ехээр үгэнэ. Шэнэ түхеэрэлгэнүүдээр хангагдаһан цехүүд соо предприятиин коллектив хүдэлнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ (зүүн гарһаа): хүдэлмэришэд Хайнц Шукерт, Армин Зигель, Эрхард Линднер ажал дээрээ.

ТАСС-ай фото.

ХЭМЖЭЭН АБТАГДАХААР БОЛООЛ

Городой пляж заһагдажа, зохид болгогдожо эхилһээр гурбадахи жэлээ ябажа байна. Гэбэшье энэ үе соо хүн зоной хүхюу сэнгэлигээр амарма, ёһотой һайн болгогдожо бирагдаагүй гэжэ сэхэ хэлэлтэй. Городой ажалшадай олоороо сугларжа, Сэлэнгэ мүрэнэй мэлмэрэн байгаа эрьедэ амардаг газарта хубсаһаа тайладаг, хубсалдаг байрын һүүдэршье үгы; тиихэдэ шанха дээрэһээ шаран байгаа наранһаа халташье һаань далдалагдаха шүхэр бүхөөгүүд түхеэрэгдээгүй. Үндаа хүрөөд, уухаяа һанаа һааш, умда харяадаг уһаншье, мороженошье байхагүй.

Хоёр ехэ элһэн эрьетэй уһанда ородог газар лэ бии. Зоной эрилтые энэнышье хүсэд хангажа шаданагүй. Энээн дээрэһээ боложо, бүхы Сэлэнгын эрьеэр ото зайгаад уһанда орогшод исалжа байдаг. Эдир багашуул Сэлэнгэдэ шунгахаяа илангаяа олоороо сугларлдаг. Даамбын эрьеэр «уһанда ороходо аюултай!» гэһэн тэмдэг оройдоошье үгы юм. Тиимэһээ хубсаһаал тайлаһан газартаа хүнүүд уһа руу шунгаха баатай болодог. Түргэн түргэн катернуудай уһые уруудаадшье, үгсөөдшье гүйлгэхэнь харагдадаг. Бодото дээрээ тэдэнэй хэһэн хүдэлмэри харагдадаггүй. Уһанда ородог газарта ниитын гуримай хэдышье хазагайруулагдажа байгаа һаань. милиционернүүд огто үзэгдэдэггүй.

Июниин 30. Амаралтын үдэр һэн. Наран халуунаар шараа. Уһанда шунгахаяа ерэгшэд дүүрэн. Үдэр бүхэндэ тооной таба мянган амарагшад ерэдэг. Тэдэнэй дунда ондоо област ь, хизаарнуудһаашье ерэгшэд олон байдаг.

Буряадай АССР-эй Ниитын гурим сахиха министерство Улаан-Үдын горсоведэй гүйсэдкомдо энэ оной майн 31-дэ хандаһан бэшэг соогоо дүрбэн мэтростой нэгэ моторно онгосо үгэхыень гуйһан байна. Тиихэдэ уһанда шэнгэгшэдые абарха постнуудые бии болгохо асуудалаар абарагшадай станциин начальник В. А. Перепелов баһал хандаа. Теэд эдэ бүхы гүйлтануудынь мүнөөдөө саарһан дээрэ үлэнхэй.

Июкиин гушанда пляж дээрэ ядахын сагта квасшье гаргагдажа наймаалагдаагүй.

Пляж дээрэ ямаршье гурим сахигданагүй гэжэ дурсагдаа һэн. Энээн дээрэһээнь боложо, архи ууха зон тэндэ угаа олон. Амаа халаһан, найгаһан гунхаһан хүнүүдэй ууһан архиингаа шэлые тэһэ бута сохёод, зүгэлхысэ хаяжархиха ушар дүүрэн. Тон олон үхибүүд тэһэрхэй шэлдэ хүлөө адаһан байха юм. Нэгэ залуухан хүбүүнэй ехээр хүлөө адажа, улаа майхай шуһа гоожуулхадань, абарагшадай станциин вахтёр үбгэн шадаха соогоо уяжа үгэхэ баатай болоо.

15 наһа гүйсэһэн, хүсөөшьегүй үхибүүд ехэшүүлэй шунгадаг гунзэгы газарта ерээд адлил шунгажа байдаг. Тэдэнэр өөһэдөөшье мэдэнгүй уһанда шэнгэжэ болохо бшуу. Үхибүүдэй уһанда орохо газарые тустаарлабал таарамжатай байгаа. Уһанда орохо гурим тухай томо үзэгүүдээр стенд дээрэ бэшэбэл таарамжатай һэн.

Эдэ бүхы дутагдалнуудые охорхон сагай болзор соо усадхаха саг тулаа гэжэ һанагдана.

Д. ТИХОНЬКИХ,
манай штатнабэшэ корр.

ҺАНАҺАНДА ХҮРЭГДЭНЭГҮЙ

КЭЛ ерэхэ тудам Совет зоной байдал түбхинэн һайжаржа байна. Шэмэтэй һайхан эдеэ хоол эдихэ, тааруу зохид хубсаһа хубсалхаа дуратайшуул үдэр бүри олошорно. Энэнышье гайхалтүй. Юуб гэхэдэ, хүн зоноймнай эрилтэ улам үргэдэжэ байһые гэрэшэлнэ бшуу. Энэ талаар Хориин аймагай Үдын болон Хүрбын совхозуудай хүдэлмэришэд ямар хангагдажа байнаб гэжэ хаража үзэхэ хүсэл түрэгдэнэ.

Үдын совхозрабкоопой мэдэлдэ хоёр столово, магазинууд байдаг. Совхозой түб дээрэ байдаг 1-дэхи столоводо орожо, эдеэ хоол хэр зэргэ һайнаар бэлдэдэг байһаарнь һонирхобобди. Нютаг зонһоо гадна Хори, Ярууна автобусоор ороложо ябаһан замайхид тус столоводо орожо эдеэлдэг гуримтай юм. Тиимэһээ эдеэ хоол бэлдэгшэдэй хариуусалгань һурагтүй дээшэлнэ бшуу даа.

Столовонь багахан гэр соо байдаг юм. Үбэлэй сагта хүйтэншэг байна. Досоонь ороходо, яһала гоёмсоотойгоор сэбэрлэгдэнхэй. Эдеэ хоол барихаяа ерэгшэд олон. Бидэ түрүүн менюень харабабди.

Түрүүшын блюдэдэнь борщ, горохой шүлэн ороно, хоёрдохидонь—рагу, гахайн шараһан мяхан, шараһан колбаса ороно. Бууза, шараһан үндэгэ захил хэжэ болохо. Менюень тиимэшье баян гэжэ хэлэхын аргагүй ааб даа. Гэбэшье бэлэдхэлэйнгээ талаар яһала һайн. Дүй дүршэлтэй эдеэшэнэй гараар бэлдэгдэһэн гэжэ хүрэһөөр тухайлхаар. Ахалагша эдеэшэнээр Анна Мартынова хүдэлдэг. Тэрэ тусхай һургуули дүүргэжэ ерээд хүдэлжэ эхилһээр табан жэл болохоёо байна. Тус столоводо хүдэлдэг болоһоор үнинэй бэшэ. Хориин түб дээрэһээ ерээ юм. Гэбэшье охорхон сагай болзор соо бэрхээр эдеэ бэлдэдэг басаган гэжэ алдаршанхай. Тиихэдэ Ли Чжан-жу олон жэл энэ столоводо хүдэлнэ. Буузын эзэн гэжэ тэрэниие дэмы нэрлэдэггүй.

Хэды тиигэбэшье дутагдалнууд дайралдана. Столово соо ходо ариг сэбэр сахигдадаггүй, аяга, амһартануудынь хүсэд утаагдадаггүй байба. Аяга утаагша Анна Слитанкова гурбан ондоо уһан соо сэбэрлэлгэ хэхэ ёһотой аад, тэдэнээ дүүргэдэггүй байха юм. Ажалшадта худалдагдадаг эдеэнэйнь хэмжүүр 10 граммаар дутуу байһанаа һаяпшат заһуулагдаа. Үдэшэ тээ архиншад сугларжа, дура зоргоороо болодог аашатай. Усадхажа боломоор эдэ дутагдалнуудтай столовын хүдэлмэрилэгшэдэй эбсэжэ байдагынь гайхалтай юм.

Ташха ондоо байдал Хүрбын ОРС-ын нэгэдэхи столоводо үзэгдэнэ. Эндэ ариг сэбэр үдэр бүри нарин нягтаар сахигдана. Эдеэ хоол бэлдэлгын һургуули дүүргэөд, наймадахи жэлээ ахалагша эдеэшэнээр Галина Дмитриевна Варфоломеева хүдэлжэ байдаг юм. Хүн зоной эрилтые хараадаа абажа, үдэр соо ямар эдеэ бэлдэхээ һайн мэдэдэг. Эндэ орожо, шэмэтэй, халуун эдеэ эдиһэн зон баярые хүргөөд гарадаг заншалтай. Абаһан уялгаяа дүүргэхын түлөө эршэмтэйгээр ажалладаг. Эрхим һайнаар хүдэлжэ, столовонуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ түрүүлһэнэйнгээ түлөө тус столовын хүдэлмэрилэгшэд дамжуулгын Улаан тугта хүртэнхэй.

Эдеэ хоол бэлдэлгын талаар тусхай һургуулида һуража байһанаа эндэ практика гарахаяа ерэһэн залуу басаган Лида Лютых иигэжэ хөөрэнэ:

— Би дүрбэ һарын туршада хүдэлхөөр эльгээгдээб. Дүй дүршэл ехэтэй болоһон Галина Дмитриевна намда ехэ туһаламжа үзүүлнэ. Би эдеэ хоол бэлдэлгын орёо нарин дүршэлдэ бодото ажабайдал дээрэ һурахадаа олон юумэ ойлгожо абааб.

Түрүү ябаһан столовонуудай дүршэлые халан абахын түлөө таатай саг оложо, тэндэ ошожо хаража байдаг һаа ехэл таарамжатай һэн. Теэд иимэ хүдэлмэри Үдын столовын хүдэлмэрилэгшэдэй зүгһөө мүнөөдөө хэгдэнэгүй.

Үдын совхозой отделени бүхэндэ магазин бии юм. Теэд худалда наймаанай хүдэлмэри даншье һаа ахир ябана гэжэ сэхэ хэлэлтэй. Хоёрдохи магазинай наймаашанаар Галина Полхосова хүдэлдэг. Таг дээгүүр табигдаһан эдеэ хоолой зүйлнүүдэй сэнгынь мэдэхын аргагүй. Наймаашанһаа һуража, хэды сэнтэй байһыень лэ мэдэжэ болоно. Складта хэбтээд, магазинда гаргагдаагүйш байха ушар үзэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, июниин 19—20-ной үдэрнүүдтэ пряник, печени наймаанда огто гаргагдаагүй. Юундэ үгыб гэһэн асуудалда Полхосова иигэжэ харюусаа.

— Печени, пряник Хориһоо асарагдаа һэн. Теэд ашаа буулгадаг хүмнай архяа уутаад үгы болошоо.

Үнэн дээрэнь шалгажа үзэхэдэ, складтань прянигһаа ехэ юумэн байбагүй. Наймаашанай хүн зоной эрилтэдэ хайхарамжагүй байһыень гэршэлнэ.

Эдеэ хоол худалдадаг магазинуудта мяхан ородог юм. Холодильнигуудай үгы тула шала дороо хадагалха баатай болоно. Халуунһаа боложо мяханиинь үнэр ородог, хүхэрдэг байба. Иимэ мяхан худалдаанда ябасагүй.

Баруун-Хасуурта тэжэ газарта хубсаһа ба эдеэ хоол худалдадаг магазинууд бии. Эдеэ хоолойнь дежурна магазинда нүхэр Бугдашкина хүдэлнэ. Дуратай сагтаа магазинаа нээдэг, хаадаг заншалтай.

Тиихэдэ Доодо голой магазинай наймаалагша үдэшэ орой болотор зондо архи үгэнэ. Энээн дээрэһээнь боложо, хүдэлмэриин журам эбдэхэ ябадал олошордог.

Ехэнхи магазинуудынь үбэлэй сагта хүйтэн байдаг. Дулаанай үедэ мүртэй заһабарилга хэжэ абанагүй.

Үдын совхозрабкоопой мэдэлдэ хоёр пекарни байдаг. Гэбэшье хүн зоноо бариһан хилээмээр хангажа бирадаггүй. Совхозой түб дээрэхи пекарни үдэр соо оройдоол 450 килограмм хилээмэ барина. Хоёр халаан боложо хүдэлхэ аргагүй юм. Юуб гэхэдэ, пээшэниинь муу. Ехээр түлибэлнь хаха бута буужа унашаха болонхой. Шэнэ шулуун пекарни дүрбэдэхи жэлээ баригдажа байһан нэрэтэй. Үдын совхозой хүсөөр баригдаха энэ пекарниин торхо бодхогдоод, урагшаа ябанагүй. Жэлһээ жэлдэ барихабди гэжэ үгээ үгэдэг аад, хойшолуулхаһаа бэшэ юумэгүй.

Энээн дээрэһээнь боложо совхозой хүдэлмэришэд хилээмээр хангагданагүй. Ехэнхидээ муу шанартай, хүсэд болоогүй гашуун хилээмэ барина. Доодо голой ажалшадые хилээмээр хангахын орондо гурил абаашажа үгэдэг юм.

Эдэ бүхы дутагдалнуудаа усадхаха талаар Үдын совхозрабкоопой түрүүлэгшэ нүхэр Гармаев мүнөөдөө юушье хэнэгүй. Дурсагдаһан дутагдалнуудые хараадаа абан, түргэн саг соо усадхахын түлөө Үдын совхозрабкоопой хүдэлмэрилэгшэд оролдолго гаргаха аабза гэжэ найдагдаха байна.

Ц. ХАМАЕВ,
манай тусхай корр.

Улаан-Үдын түмэр замай вокзал. Тепловозой хуугайлха суунатан дуулдажа. Бүхэдэлхэйн залуушуулай IX фестивальда хабаадахаяа зорижо ябаһан эрэлхэг зоригто Лаосой болон Вьетнамай үбүүд, басагад поездһоо буужа, үгжэм дуун шангадаа бэлэй. Угтагшадай зүгһөө «Эб найрамдал, хани нүхэсэл», «Баатар вьетнам арад илагдашагүй» гэһэн баярай үгэнүүд зэдэлнэ.

Удаань вокзалай эра талада баяр ёһололой митинг боложо, ВЛКСМ-эй обкомой нэгэдэхи секретарь М. Маханов амаршалгын үгэ хэлээ. Һүүлдэнь эрэлхэг зоригто Вьетнамай залуушуулай түрүүлэгшэ Ти-Си-Ен митингдэ суглараашадые хани халуунаар амаршалаа. ВЛКСМ-эй Улаан-Үдын горкомой нэгэдэхи секретарь В. Леонов делегацине хүтэлбэрилэгшэдтэ улаан вымпелнүүдые Улаан-Үдэ хотын залуушуулай зүгһөө дурасхаалай тэмдэг болгон барюулаа.

Митингын һүүлээр айлшад түрэл хотымнай дурасхаалта газарнуудаар ябажа танилсаа.

Зурагууд дээрэ: айлшадые угталга.

ЮРТЭМСЭ ДЭЭРЭ ЮУН БОЛОНОБ?

Арадуудай аша туһада

Гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаануудые гүримшуулха, хүршэ ёһоной заншал бэхижүүлхэ, уласхоорондын түгшүүрилтэ байдал һулаpуулха болон манай юртэмсэ дээрэ эб найрамдал, аюулгүй байдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ совет гадаадын политика үнгэрһэн долоон хоног соо гайхамшагта һайн алхамуудые хэһэн байна.

Энэдхэгэй Республикын президент Закир Хусейн гэгшэ хүндэтэ айлшаниие совет арадай угтаһан хани халуун уттамжада Советскэ Союзай эб найрамдал баримталдаг политика эли ёдоор харагдаа һэн. Энэ айлшалалга хадаа эб найрамдал аршалан хамгаалхын түлөө, шэнэ түхэлэй колониализмда, эзэрхэг түримхэйшүүлдэ эсэргүүгээр нэгэнтэ бэшэ тэмсэһэн манай оронуудай хоорондохи хани ёһоной харилсаануудые улам хүгжөөхэ хэрэгтэ зорюулагданхай.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинай албанай хэрэгээр Швеци айлшалһан ушар Европодохи байдал һайжаруулгада туһа нэмэри болохо байна. Энэ айлшалалгын удха шанар сэгнэхэдээ, Скандинавиин оронуудай хэблэл ингэжэ тэмдэглэнэ. Худалдаа наймаан соёл культурын харилсаан тухай Совет-Шведиин хэлсээнүүдые хэхэдэ, тэрэшэлэн уласхоорондын байдалай гол асуудалнуудаар хэлсээнүүдые хэхэдэ таатай зохид эрхэ байдал байгуулагданхай. Балтиин далай амгалан сагай далай байһай гэжэ Скандинавиин арадууд ехэтэ хүсэдэг гэжэ Шведиин шэнжэлэгшэд онсолон тэмдэглэнэ. Энэ шадарай оронуудай хоорондо һайн хүршэнэрэй болон хани барисаата харилсаануудые бэхижүүлхэ гэжэ энээндэ һайнаар нүлөөлхэ байна.

Арабуудай Нэгэдэмэл Республикын президент Гамаль Абдель Насертай Москвада хэһэн хэлсээгээ дүүргэмсээрээл Советскэ правительствые толгойлогшо манай орондо ерээ гэжэ Шведиин шэнжэлэгшэд тэмдэглэнэ. Насерай Москвада ерэһэн ушар гансашье Шведтэ ехэ анхарал хандуулагдаа бэшэ юм. Москвада Насерай хэһэн хэлсээнүүд бүхы дэлхэйн олониитын, политическэ ажал ябуулагшадай анхарал хандуулһан байна. Араб гүрэнүүдтэ эсэргүүгээр Израилиин хэһэн зэбсэгтэ добтолго Дүтын Зүүн зүгтэ онсо аюултай байдал тохёолдуулаа. Империалис гүрэнүүдэй, нэн түрүүн США-гай тухирдаһан бологшо Израилиин правительство уласхоорондын эрхын гол ёһонуудые, эрхэ бусаар булимтаран эзэмдэһэн араб гүрэнүүдэй газар дайдые бусааха тухай Аюулгүйн Соведэй шиидхэбэринүүдые бүдүүлигээр хазагайруулна. Ингэжэ эндэхи байдал бүри шахардуу шанга болгоно. Энээнһээ байтагай, Израилиин сэрэгшэд араб гүрэнүүдтэ эсэргүүгээр буу шуутай зэбсэгтэ һүйдхэл таһалгаряагүйгөөр хэжэ, эндэхи районой арадуудай аюулгүй байдалда саг үргэлжэ аюул тохёолдуулжа, байдалыень бүри түгшүүрилтэй болгоно.

Арабуудай имэ бэрхэшээлтэй байдалда ороод байһан үедэнь Советскэ Союзай баримталдаг хараа шугам тэдээндэ тон шухала удха шанартай юм.

Москвада болоһон хэлсээнэй дүнгүүдые Каирай хэблэл тон үндэрөөр сэгнэнэ. Эдэ хэлсээнүүд хадаа хоёр гүрэнүүдэй хоорондохи хани барисаае улам бэхижүүлээ гэжэ эндэхи хэблэл тэмдэглэнэ.

Англи үри шэриин бугуулида ороо

Уласхоорондын мүнгэн сангай жасаһаа Англиин 1.400 миллион доллар мүнгэ зээлеэр абаһанһаань хойшо хахад жэлэйшье үнгэрөөгүй байхада Вильсонэй правительство хариин гүрэнүүдтэ дахинаа мүнгэ эрижэ гараа һарбайха баатай болобо. Имэ туһаламжа хүргөөгүй һаа, Англиин фунт стерлинг дахинаа үнэ сэнгүй болохо һэн гэжэ Базельда болоһон зүблөөн дээрэ Баруун Европын оронуудай түбэй банкнуудые эрхилэгшэд тобшолһон байха юм.

Мүнгэ зээлеэр үгэхэ гэһэн хариин гүрэнүүд хани нүхэртөө һайн һайхан сэдьхэлһээ мүнгэ һарбайха гэжэ яараа гэхын аргагүй. Баруун гүрэнүүдэй мүнгэн санда тохёолдоһон бүри гүнзэгы шалтагаанууд имэ алхам хэхыень тэдэниие баадхаа юм. «Хэрбээ мүнөө фунт стерлинг үнэ сэнгээ хэлэшэгүйгөөр унаа һаа, францүз франкые хэлсээнгүйгөөр өөрынгөө хойноһоо татаха һэн. Харин энэ ушар Европын оронуудай правительствануудай үмэнэ: францүз франкын унаа һаань, хэр удаан саг соо доллар тэнсэжэ шадаха гээшэб?» гэһэн асуудал табигдана» гээд Англиин «Обсервер» газетэ бэшэнэ.

Хорин жэлэй турша соо фунт стерлингын түрүүшынхеэл бата тогтууритай болохо байһанайнь арга нүхэсэл мүн гэһэншүүгээр шэнэ урьһаламжые Англиин правительство тайлбарилха һэдэлгэ гаргана. Гэбэшье тусхай тушаалта поёдой уридшалан хэлэһэн эдэ үгэнүүд экономистнуудай дунда нилээд ехэ һэжэг түрүүлнэ. Ушарынь юуб гэхэдэ, дахин урьһаар абаһан 2.000 миллион доллар мүнгэнийнь хари гүрэнүүдтэ мүнөө үритэй байһан үри шэриинь оройдоол 30 процентыень түлэжэ шадаха бшуу. Харин хэдэн жэлэй үнгэрөөд байхада Англи хадаа үри шэриеэ үшөө процентгэйгээр түлэжэ эхилхэ болохо юм. Тиихэлээрээ үри шэридэ ороһон Англиин хүзүүндэхи бугуули улам улам үйтаржа, шангаар татагдажа байна бшуу. Оронойнгоо гадаадын худалдаа наймаа һайжаруулха найдабаришье даб дээрэ харагданагүй. Гол түлэб ажалшан арадые дарлан мүлжэжэ, алмалтын хатуу шанга хэмжээнүүдые абаашье һаа, Англиин правительство хадаа хариин гүрэнүүдтэ худалдадаг эд бараанһаа ородог олзоёо хари гүрэнүүдһээ худалдажа абадаг эд бараанай гаргашануудтай адли болгохо гэжэ яашье ядажа байна.

Хариин гүрэнүүдтэ улам бүри ехээр үри шэритэй боложо байһанайнь политическэ аюул тухай шэнжэлэгшэд бэшэнэ. Англида мүнгэн сангай туһаламжа хүргэхэ тухай Базельда болоһон хэлсээнүүд оронойнь бэеэ даанхай байдалые горитойгоор хохидуулха байха гэһэншүүгээр Вашингтоной мүнгэн сангай баяшуул ойлгуулаа гээд «Таймс» мэдээсэнэ.

Энэнь ямар удхатайб гэхэдэ, мүнгэ зөөрөө гаргашалхадаа, «бэеэ ухаансараар абажа ябахабди» гэһэн найдуулга мүнгэ зээлеэр үгэһэн оронууд Англиһаа эрижэ абаха шадалтай юм. Англиин мүнгэн санда хариин гүрэнүүдэй хиналта тогтооһоной үйдхартай хойшолонгууд тухай буржуазна хэблэлшье бэшэхэ баатай болонхой. «Дейли телеграф» гэжэ консервативна газетэ нюуса далдагүйгөөр ингэжэ бэшэнэ: «хариин банкирнууд эсэсэй эсэстэ стерлингые һабартаа оруулжа байна».

Оронойнгоо экономикодо хүшэ хүрэшэгүй буу зэбсэг яаралтайгаар бүтээжэ, Вашингтоной эзэрхэг түримхэй хараа шугамые үгэ дуугүй дахажа, Англи имэ тулюур туйгаг байдалда ороо бшуу.

Сальвадорто болоһон зүблөөн

Латиин Америкын табан гүрэнүүдэй—Гватемалын, Сальвадорой, Гондурасай, Никарагуагай болон Коста-Рикын толгойлогшонор гурбан үдэр соо Холбооото Штадуудай президент Джонсонтой уулзаһан байна. Энэ зүблөөн һаяшаг Сан-Сальвадорто дүүрэбэ.

Бүхы дээрээ 13 миллион шахуу хүн зонтой эдэ оронууд США-гай илангаяа ехээр һонирхолгынь дэмы бэшэ. Ушарынь юуб гэхэдэ, США хадаа өөрынгөө туг доро Латиин Америкын бүхы оронуудые нэгэдүүлхэ гэжэ оролдоно ха юм. Эдэ гүрэнүүдэй мүнгэн сангай талаар хододоо тулюур туйган байдагыень һамбаашалан, Вашингтон «ниитэ дэлгүүр» гэдэгые тэдээнһээ бүридүүлһэн байха юм. Америкын монополинуудай бодомжолһоной ёһоор иимэрхүү бүлэглэлнүүд бусад оронуудһаа бүридүүлжэ байгуулхадань энэ дэлгүүр ашэ боложо үгэхэ юм ха. Зүгөөр «ниитэ дэлгүүр» гэһэн гарим эдэ оронуудые бүри ехээр мүлжэхын тулада, тэдэниие Уолл-Стридэй монополинуудай мэдэлдэ эсэслэн оруулхын тулада Холбооото Штадуудта хэрэгтэй болохо юм гэжэ ажабайдал батадхан харуулаа.

Америкын түсэбүүдтэ эсэргүүгээр эдэ гүрэнүүдэй олониитын эрид шанга буруушаалга хэгдэжэ байһаниинь гайхалтай бэшэ. Тэндэхи хүн зоной Джонсоной ямараар угтаһыень энээгээр тайлбарилжа болохо юм. Джонсоной мориһон гүрэнүүдэй засаг хилогшод «айлшанаа» арад зонтой уулзуулхагүйн тулада яашагүй ехэ хэмжээ абаһан байгаа. Гурбан зуун өөрынь ами сахигшад болон мүрдэлгын федеральна бюрогой агентнүүд США-гай президентые харууһалжа ябаа. Зүгөөр арад зон уряалгүй айлшанда ямараар хандадаг байһые эли тодоор мэдүүлээ. Тэрэнэй ерэһэндэ эсэргүүгээр буруушаалгын жагсаал хаа хаанагүй болоһон байна. «Янкинууд, Латиин Америкэһээ үтэр тониитты!», «Вьетнамай арадай алуушаниие бидэ өөһэдынгөө газар дээрэ хараха дурагүйбди!»— гэһэн лозунгнууд тэрэнэй ябаһан лэ газарта аржыса харагдажа байгаа. Сан-Сальвадортохи Америкын посольствын байшанай үмэнэ «дээрмэшэ Сэнэй» айбаар улаабхилан дүрэжэ байгаа һэн.

Сальвадорто болоһон зүблөөнэй дүнгүүдые гаргаха зууршан бодомжотой шэнжэлэгшэд иимэ тобшолол хэнэ. Латиин Америкын табан гүрэнүүдэй дотоодын хоб-жэбтэ болон зүриилдөөнүүдтэ баригдажа, үмхирэн һалажа байгаа «ниитын дэлгүүртэ» Джонсон шэнэ амисхаал оруулжа шадаагүй.

К. БЕЛЯЕВ.
(ТАСС)

ЭЛДЭБ ҺОНИН

ШЭНЭ ҺҮРЭГҮҮД МҮНДЭЛБЭ

ЗЭДЭ. **(Телефоноор абтаба).** Хонишодой харюусалгатай үе гансашье хонидой түл абалгаар дүүрэдэг бэшэ, үшөө нооһо хайшалжа тушааха, зунай тунга ногоондо, тунгалаг уһанда бэлшээжэ таргалуулха, абтаһан хурьгадайнгаа шэгнүүрые дээшэлүүлжэ, тобир тарган томо хурьгадые тушааханһаа эхилээд түхэреэн жэлэй туршада захадань гарашагүй олон ха юм. Эгээл мүнөө тэдэнэй нэгэн болохо шэмэрүүн шанга үбэлэй хүйтэндэ абаһан хурьгадаа эхэһээнь амяарлан һүрэглэжэ тушааха саг туланхай.

Һаяшаг Торнин совхозой нэгэдэхи отделениин бүхы отаранууда ар энэ хүдэлмэри эмхитэйгээр үнгэрөө. Тус отделениин хонишод хамта дээрээ 3498 хурьга амяарлан һүрэглэжэ, дунда зэргын 16—17 килограмм шэгнүүртэйгээр тушаагаа. Мүн тиихэдэ ахалагша хонишон Расис Абдузяновай даадаг отарынхидай тушааһан 554 хурьгадайнь толгой бүхэнэйнь шэгнүүр дунда зэргээр 19 килограмм татаһан байна. Ахалагша хонишод Е. Зайцев, И. Кутьков, Р. Филиппов гэгшэдэй даадаг отарынхид муу бэшэ дүн харуулаа.

С. ПАВЛОВ.

БУРЯАД ТЕАТР—БАРГАЖАНДА

Һаяшаг Буряад драмтеатрай артистнар Баргажан һууринай ажалшадта Н. Дамдиновай «Үнгэрһэн хэрэг», мүн тиихэдэ «Найжань найжаяа вареннигтэ уриба» гэһэн зүжэгүүдые харуулжа, харагшадай зүгһөө баяр баясхаланда хүртөө. Энээнэй удаа эдэнэр буряад талын баатар хүбүүдэй нэгэн Гурожаб Очировай түрэһэн нютаг болохо Уланда, Баянголдо, Хурамхаанда болон Аргадын малшад, хонишодто эдэ зүжэгүүдээ харуулжа баясуулхаар хараална.

С. ОЧИРОВ.

лоһон ушар

НОХОЙН АШААР

Байгалай ЛПХ-гай хүдэлмэришэн Н. Малаев амаралтынгаа үдэр загаһа хахуулидаха зэр зэмсэгүүдээ үргэлөөд, ангууша нохойгоо дахуулжа, Баргажан голой эрье зубшан таатай зохид газар бэдэржэ ябаба ха. Эгээл энэ үедэ ойрохононь бишыхан үхибүүнэй шангаар шашхаха дуулдажа, харан тэһээнь бишыхан үхибүүн голой шанга урасхалда үлгыдүүлэн урдажа ябаба. Н. Малаев үни бодожо байнгүй, дахуулжа ябаһан нохойдоо «абара» гэһэн тэмдэг үгэмсөөрнь, үнөөхи дүрбэн хүлтэ нүхэрынь тэрэ дары уһа уруу һүрэн тамаржа ошоод, хүбүүнэй самсаһаа зуужа уһанһаа гаргаа бэлэй. Максимиха һууринда ажаһуудаг загаһашан А. Орловой дүрбэ наһатай хүбүүниинь ингэжэ уһанай аюулһаа нохойн ашаар абарагдаа.

В. ШЕЛКОВНИКОВ.
Баргажан.

АЛТА „ХАХУУЛИДАБА"

Аймагай түб болохо Усть-Омчугай (Магаданай область) һургуулиин һурагшад Витя Ибраев, Юра Дыбанев, Толя Дранишников гэгшэдэй загаһа хахуулидаха үедэ тэдэнэй нэгэн Толя хүбүүниинь тунгалаг уһанай оёорто нэгэ монсогор шара юумэнэй наранда толотон байхыень обёоржорхёо. Эдэ үхибүүдэй үнөөхи обёорһон монсогор шара юумэеэ уһанһаа гаргахадань, тэрэнь монсотор алтан байшоо.

Олоһон олзоёо алта тушаадаг кассада асархадань, 1300 грамм татаа гэжэ тэдэнэртэ дуулгаһан байна.

«Труд» газетэһээ абтаба.

ЭЛДЭБ ҺОНИН

ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · РАДИО
ХИЛЫН ГААНАҺАА

Губерт Хэмфриин һунгалтын урда тээхи мэдүүлгэ

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Ноябрь һарада болохо һунгалтын үедэ президентын тушаал эзэлхые хүсэгшэдэй нэгэн, США-гай вице-президент Г. Хэмфри ойрын арбан жэлэй турша соо бэелүүлэгдэхэ американска гадаадын политика тушаа өөрынгөө хараа бодолые элирхэйлбэ. Хэблэлдэ толилуулан тарааһан тэрэнэй үгэ дотор ингэжэ онсолон тэмдэглэгдэнэ: Холбооото Штадууд «зүришэлдэн үсэрэлдэлгын политика ябуулхаяа болижо, эблэрэлгын ба амгалан уялгануудые дүүргэлгын политика ябуулдаг болохо» ёһотой. Зүүн, баруун зүгүүдтэхи оронуудай хоорондын харилсаанай талаар «эб эетэй байха» гэжэ Америкын гадаадын политикадахи гол шухала, түрүүшын ээлжээнэй зорилго болохо зэргэтэй гэжэ тоолоноб гэбэ.

Гэхэ зуура США-гай гадаадын политикань хүгжэжэ байгаа оронуудтахи «хёмороое» зайсуулха зорилгоор, абаһан уялгануудаа дүүргэхын тула урда мэтэ «бэлэн байха» ябадал болоно гэжэ Хэмфри тоолоно.

США КНР хоёрой хоорондо «бүри үргэн харилсаа тогтоохые, тэрэ тоодо стратегическэ бэшэ эд бараа худалдан абалсалга хизаарлахые болюулха, эрдэмтэд, журналистнууд ба искусствын хүдэлмэрилэгшэдые харилсан эльгээлсэхэ ябадал дэмжэхэ гэжэ Хэмфри дурадхана.

Дж. ГАРРИСОН:

Президент Кеннедиие ЦРУ-гай агентнүүд алаа

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). США-тай хани барисаатай Европын нэгэ ороной тагнуулай управленитэй мэдээнүүдые харилсан абалсааб. Тиигэһэнэй үндэһөөр, «президентые алалгатай холбоотой ябуулга хүсэд таагдан мэдэгдээ» гэжэ президент Джон Кеннедиин алагдаһан ушар байдалые мүрдэжэ байһан окружной прокурор Джим Гаррисон мэдээсэбэ.

Шэнэ Орлеанда хэблэгдэн гарадаг «Таймс Пикаюн» гэжэ газетэдэ үгэһэн, АП агентствээр тараагдаһан интервью дотороо Гаррисон энэ һүнамжа тухайгаа баримталан хэлээ.

Эб эетэй, бата нэгэдэлтэй байхые уряална

РОСТОК. (ТАСС). Прибалтийска оронуудай, Норвегиин ба Исландиин хүдэлмэришэдэй һаяхан боложо дүүрэһэн конференцидэ хабаадагшад ГДР-тэй эдэ оронуудай дипломатическа харилсаа тогтоолгодо, тэрэшэлэн Европын бүхы гүрэнүүдэй хоорондо зохисотой харилсаа тогтоолгодо туһалхыень уряалан, бүхы профсоюзуудта хандаба. Балтиин далайн оршондо ба Европодо амгалан байдал хангаха хэмжээнүүд болгон, Европын мүнөөнэй хилэнүүдые эндэхи оронуудай правительствануудай зүгһөө мэдэрхэ, Баруун Германиин газар дээрэһээ ядерна һомонуудые зайсуулха, Европын оронуудтахи НАТО-гай сэрэгэй баазануудые усадхаха, ядерна зэбсэг тараахагүй тухай договорто Европын оронуудай бүхы правительствануудай гарые табюулха, сэрэгэй бүлэглэлнүүдые тараан зайсуулха шухала гэжэ мэдүүлгэ доторнь тусхайлан тэмдэглэгдэнэ.

ФРГ-дэ неонацизмын улам һүжэрөөгдэжэ байһаниинь конференцидэ хабаадагшадай ондоо нэгэ мэдүүлгэ дотор эрид буруушаагдаад, неонацизмда эсэргүү тэмсэлэй талаар уласхоорондын һанал бодолой нэгэдэл хангахыень Балтиин далай шадархи оронуудай бүхы хүдэлмэришэд болон профсоюзуудай гэшүүдые уряална.

Капиталис оронуудтахи профсоюзуудай эрхые үргэдхэхын түлөө тэмсэхэ шухала гэжэ нүгөөдэ мэдүүлгэ доторнь хэлэгдэнэ. Профсоюзуудай уласхоорондын нэгэдэлнүүдтэ эльгээгдэһэн бэшэг доторнь ингэжэ заагдана гэбэл: Европодо аюулгүй байдал хангалгын асуудалнуудаар Европын оронуудай профсоюзуудай конференци зарлабал, Европодохи түгшүүрилтэй байдал һулаpуулгада туһалха һэн.

Конференцидэ хабаадагшад вьетнам арадтай һаналаа нэгэдэн талархажа байһанаа элирхэйлээд, сүлөөтэ байдалайнгаа түлөө баатар габьяатай тэмсэлыень бүри үргэнөөр дэмжэхэ тухай мэдүүлбэ.

Хитадта боложо байһан үйлэ хэрэгүүд тушаа

Түмэр замай транспортын асуудалаар һаяшаг Пекиндэ зарлагдаһан зүблөөн дээрэ премьер Чжоу Эньлайн хэлэһэн үгын зарим зүйлнүүд мэдээжэ болоо. Гадаадын хэблэлдэ гараһан мэдээсэлнүүдэй ёһоор, түмэр замай гурбан узелда—Лючжоуда (баруун урда зүг), Чэньчжоуда (түбэй район), Шэньянда (хойто зүг) тохёолдоһон байдал тушаа һанаагаа зобожо байһанаа Чжоу Эньлай элирхэйлэн мэдүүлээ юм ха. Тиихэдээ Пекинэй захиралтанууд нютагуудта дүүргэгдэнэгүй, өөһэд хоорондын тэмсэл замханагүй, зэбсэгтэ тулалдаанууд боложо үргэлжэлһөөр һэжэ гомдоһон байна. Энэ ушар түмэр замай харилсаанда һүйд татана гэжэ премьер мэдүүлээ.

Түгшүүрилтэ байдалай улам һүжэржэ байһан тухай мэдээсэлнүүдэй ородог провинцинуудай тоодо Юньнань, Фуцзянь һүүлэй үедэ ходо дурдагдана. Юньнаньдахи хунвэйбинүүдэй зүриилдэжэ байгаа хоёр эмхиие эблэрүүлхэ зорилгоор «соёлой хубисхалай хэрэг эрхилдэг бүлэгэй» хамааржа байһан тухайда «Юньнань жибао» газетэ бэшэнэ. Энэ провинци дотор «шэнэ засаг» тогтоохын түлөө маоистнуудай тэмсэл шанга эсэргүүсэлгэтэй ушаржа байһан янзатай. Гадаадын корреспондентнүүдэй мэдээсэһэнэй ёһоор, тус провинциин гол хото болохо Куньминай хүн зон буһалгаанда олоороо хабаадана. Тэндэхи автомобильна заводой хүдэлмэришэдэй буһалгаае дарахын тула сэрэгүүд дуудагдаа гэжэ мүн лэ мэдээсэгдэнэ.

Сэрэгэй алба хаагшадһаа, хунвэйбинүүдһээ, цзаофанинуудһаа бүридүүлэгдэһэн, «Маогай үзэл сурталай номногшодой» ехэ отрядуудай хүдөө районуудта эльгээгдэжэ байһан тухай Пекинэй газетэнүүд ходо мэдээсэнэ. Һаяшаг Ланчжоуһаа 15 мянган сэрэгэй алба хаагшад хүдөө нютагуудта эльгээгдээ гэнэ.

Маоистнуудай хэдэг баалалга хашалта таряашадай дунда ехээр дураа гутаха ябадал үүсхэнэ. Энэнь үе үе шанга эсэргүүсэлтэ болон һүжэрнэ. Тэрэниие провинцинуудтахи газетэнүүдтэ гараһан мэдээсэлнүүд гэршэлнэ.

Уездын түб Наньюэ хотодо таряашадай добтолһые «Хэнань жибао» газетэ июниин 13-да ингэжэ тодорхойлон харуулаа: «Таряашад город худар орохо, тэндэһээ гараха бүхы замуудые буляан абаһан, предприятинууд ба магазинуудые эзэлһэн, хүдэлмэриинь зогсооһон байна. Хэдэ хэдэн газарнуудта минэнүүдые зоогоо. Тиихэ зуураа «манай хамгаалгын райондо ороһон хүн эндэһээ амиды бусахагүй» гэжэ мэдүүлээд, бүхы харгынуудта нууганууды хэһэн, машинануудые нэгжэһэн, тэрээгүүр ябаһан хүнүүдэй документнүүдые шалгаһан байгаа. Уездэнь «засагай шэнэ зургаанай» тогтоогдоһые энэ нютагай таряашад эрид буруушаана гэжэ тэрэл газетэ мэдээсэбэ.

(ТАСС, июлиин 13).

АЖАЛ КАПИТАЛ ХОЁРОЙ ТЭМСЭЛ

ИТАЛИ

Италиин полиграфистнууд июлиин 13-да 24 часай ниитэ-национальна забастовко хэжэ эхилээ. Воскресениин үдэр орон доторхи нэгэшье газетэ гараагүй.

Италиин хэблэлэй бүхы агентствэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд полиграфистнуудтай һаналаа нэгэдэлгын тэмдэг болгожо буһалгаалан бодоо. Ажалай шэнэ хэлсээ баталха эрилтэнүүдые дэмжэн энэ забастовко сонсхогдоһон байна. Салин хүлһэ нэмээхэ, ажаллаха арга боломжо һайжаруулхаар хараална.

ИНДИ

Индиин урда зүгэй түмэр замай харилсаан сүм шахуу зогсоогдоод байна. Эдэнэр салин хүлһөө нэмээхэ, хүдэлмэриин саг хороохо, ажаллаха арга боломжо һайжаруулха эрилтэ табина. 100 гаран пассажирска, 150 ашаа зөөлгын маршрудууд болюулагдаа.

Бихар, Мадхья Прадеш штадуудтахи гүрэнэй алба хаагшадай забастовко улам үргэджэ үргэлжэлһөөр. Тэрээндэ дүрбэ мянга гаран хүн хабаадана.

(ТАСС).

ФУТБОЛИСТНАРАИ МҮРЫСӨӨН

Футболоор «А» класс хоёрдохи бүлэгэй командануудай дунда ороной түрүү һуури эзэлхын түлөө наадана [...] дүн тухай мэдээсэе.

«Томлес» (Томск)—«Энерге-тик» (Душанбе)—3:1, «Тэ[...] (Барнаул)—«Нефтяник» (Ф[...]гана)—0:0, «Луч» (Владив[...]ток)—«Восток» (Усть-Каме[...]горск)—0:0, СКА (Хабаров[...])—«Алга» (Фрунзе)—1:1, С[...] (Шэтэ)—«Металлург» (Чим[...]кент)—0:0, «Рассвет» (Кр[...]ноярск)—«Иртыш» (Омск)—1:2, «Аэрофлот» (Эрхүү)[...] «Шахтер» (Караганда)—2[...] «Сэлэнгэ» (Улаан-Үдэ)—С[...] (Новосибирск)—3:1, «Зар[...]шан» (Навои)—«Политотде[...] (Ташкентскэ область)—2[...] «Кузбасс» (Кемерово)—«[...]мир» (Ленинабад)—1:0 тоо[...]гоор наадаба.

(ТАСС).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто

Нэгэдэхи хуудаһанда: [...] хайшалалгые шалгаһан ре[...] бригадын материал. «Республ[...] ажалай алхамууд» гэһэн га[...] доро информацинууд. ТАСС материалнууд.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Бар[...] бүхэниие саг соонь дүүргэхэ[...] һэн В. Аврамовагай статья. [...] орон доторнай. «Правда Бур[...] газетэдэ бэшэһэнэй һүүлээр.

Гурбадахи хуудаһанда: «[...] зураашын мастерской соо» [...] С. Мунгаловагай матер[...] ВЛКСМ-эй 50 жэлэй ойдо зо[...]лагдаһан статья.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: [...] саанаһаа ерэһэн мэдээсэл. Н[...] нютагай һонин. Соносхолнууд.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд:

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора—54-54, приёмная—54-93, зам. редактора—68-08, зам. редактора—62-62, ответ. секретаря—50-52, зам. ответ. секретаря—66-76, отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйства—64-36, 63-86, пропаганды и агитации—56-23, промышленности и строительства—61-35, советского строительства и быта—69-58, культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров—67-81, информации—34-05, общественная приёмная—56-62, машинное бюро—57-63, фотолаборатория—33-61.

Гор. Улан-Удэ типография Управления по печати при Совете Министров БурАССР.
Н-01682. Зак. № 617.